

GAZDASÁGI LAPOK

26. szám.

Megjelenik minden vasárnap

1909. Junius 27.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

BUDAPEST
V., BATHORY-U. 6.
TELEFON 32-58
HAZAI IPAR

GYÁR
LAJTA-SZENT-MIKLÓS
SOPRONMEGYE
HAZAI IPAR

VIZMENTES PONYVÁK

KAZALOK, CSÉPLŐGÉPEK ÉS MOZDONYOK BETAKARÁSÁHOZ STB.
NYERS PONYVÁK || GABONAZSÁKOK
REPCZE BEHORDÁSHOZ || JUTA ÉS LEN
SÁTRAK, VEDREK, TÖMLŐK, KÖPENYEK, LÓTAKARÓK
.. LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS ..
MINTÁK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900.	Biztosítéki alap:	Alakult 1900.	
Alapítványok a kormány hozzájárulásával		1,980.100— K	
Tartalékok		1,255.767'35 „	
	Összesen:	3,235.867'35 K	
1901. évi fölösleg	90.349— K	1905. évi fölösleg	61.780'60 „
1902. „	59.782'26 „	1906. „	39.243'65 „
1903. „	109.331'73 „	1907. „	41.877'32 „
1904. „	72.483'23 „	1908. „	51.088'76 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módok szerint. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjnyukban részesülnek és az 1901. évi üzletfölslegből úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi üzletfölslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2 százalékos díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5 százalék engedményben részesültek. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

Az igazgatóság.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

csillag

védjeggyel

helyesen alkalmazva, min-
legolcsóbb foszforsavas mű-
munkákkal és árajánlat-

den növénynek legjobb és
trágyája. — Kivánatra szak-
tal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-ut 49. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviseelője.

Óvakodjunk a hamisításoktól
és figyeljünk a védjegyre!

Minden zsák ólomzárrel és
tartalomjelzéssel van ellátva!

Mindenféle gazdasági kötéláru

nem gyári munka

istráng, kötőfék, marhakötél, ru-
daló, kender és kócz (csepü),
mindenféle háló és heveder (gurt-
ni), dohányzsineg és zsákzsineg,

kévekötő, zsák és ponyva

legjobb minőségben, legolcsóbb engros árban a 25 év óta
fenn-álló **Bleier és Weisz** kötélgyártó cégnél

Budapest, VII., Károly-körut 7. szerezhető be.

Sürgőnyczim: „Kötélgyárok“. — Telefonszám: 18-67.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utca 6-8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőz-
fűtések, légszusz- és vízvezetékek,
csatornázások, szellőztetések, clozet-
tek, szivattyúk, vízerőművi emelő-
gépek stb., nemkülönbön kőszén-,
olaj- és petróleum-váladákból nyert
gázok értékesítését célzó készü-
lékek létesítését, városok, indóhá-
zak, nagyobb épületek és gyárak
számára.

Tervek, költségvetések, jóvedelem
előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű
kőanyag-csövek raktáron.

VADÁSZFEGYVEREK

saját gyártmány.

elismert

elsőrendű márka,

flóbertek, revolverek, pisztolyok és golyós fegyverek
csekély havi törlesztésre kaphatók

NOVOTNY J. prágai fegyvergyáros
budapesti telepén ..

Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 21. szám.

Kérjen fegyverárjegyzéket!

IFJABB WALLA JÓZSEF

mozaik-, cementáru- és műkö-
gyára, építési anyagok raktára

BUDAPEST. IRODA: VII., ROTTENBILLER-UTCZA 15.

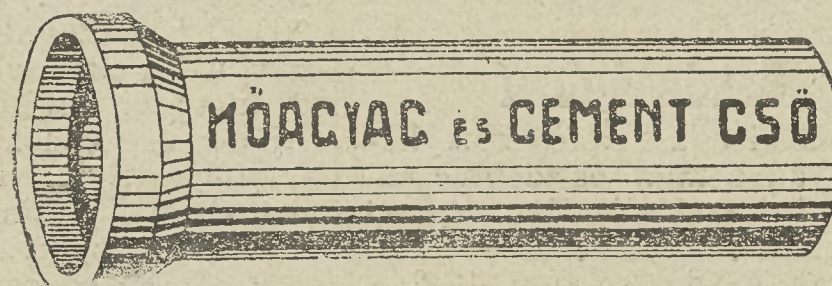

Telefon 76-36.

Márványmozaiklapok
Mintázott cementlapok
Karmantus betoncsövek
Különféle műkőmunkák
Granit-terazzo, Betonmunkák

Csatornázások
Falburkolások
Metflachi-lapok
Kermit- és Klinker-lapok
Fayence-lapok

Kelheimi-lapok
Terrakottaárúk
Kőagyagcsövek
Chamotte téglák és agyag
Portland- és románcement

Pályázatokhoz csak bizonyítványmá
solatok csatolandók. Eredeti bizonyít-
ványok elvesztéseért a kiadóhivatal
nem vállal felelősséget.

KIS HIRDETŐ

Kis hirdetések ára: **minden egyes
szó 4 fillér**, csak oly levelek to-
vábbittatnak, melyek a szükséges
postabélyeggel ellátva küldetnek be.

Alkalmazást keresők.

Irnoki,

vagy segédtiszt állást keres, f.
évi december 1-én való belépésre
egy érettségi vizsgát tett és a
keszthelyi m. kir. gazdasági tan-
intézetet jó sikerrel végzett, 11
és fél évi gyakorlattal bír, 37
éves, nőtlen, izraelita vallású
fiatalember. Címe: Sonnenfeld
Ödön, Ó-Hódos-puszta, u. p.
Ening, Veszprém megye.

Gazdasági szakirodalom

minden ágában jártas, keresztény
vallású, özvegy, szakiró, tanár,
uradalmi irodában, csupán ellátás
ellenében, alkalmazást vállalna.
Nyelvismeretek, gazdasági leve-
lezésben, könyvvitelben jártas-
ság. Megkeresések Gy. K. szak-
író címre intézendők Falu-
szemesre, Somogy megye.

A komáromi

magy. kir. földmives-iskolát
augusztusban több — részben
katonakötelezettségének eleget
tett — növendék végzi. A végzett
növendékek egyszerű, szorgalm-
mas, komoly fiatalember, kik
nagyobb vagy kisebb birtokra
gazdáknak, munkafelügye-
lőknek stb. a legmelegebben
ajánlhatók. Szíves megkeresé-
sek a komáromi magy. kir. föld-
mives-iskola igazgatóságára címére
kéretnek.

Segédtisztnek

ajánlkozik földművesiskolát
végzett, 22 éves, ref. vallású, csak
magyarul beszélő, fiatal, komoly,
szorgalmas gazda, aki a szülő-
munkához is ért. Nagy kedve
lenne baromfityesztéshez. „911.
V. M.“ jegy alatt tessék a ki-
adóhivatalhoz fordulni.

A hódmezővásárhelyi

m. kir. földmivesiskola
két éves tanfolyamát folyó évi
augusztus hó végén több oly,
részben katonakötelezettségének
már eleget tett, nőtlen és nős
fiatal ember végzi, kiket az igaz-
gatóság mint botosispánokat,
gazdákat, gazdasági segédeket
és munkafelügyelőket felfoga-
dásra legmelegebben ajánlhat.
Ezen ajánlattétel annyival is in-
kább figyelemre méltó, mert az
igazgatóság szigorúan ragaszkodik
ahhoz, hogy tanulói közül
csak mindenképpen megfelelő, tel-
jesen érdemes, becsületes, tö-
rekvő és szorgalmas ifjak élvez-
zék pártfogását. Szíves megkeresé-
seket a bér megjelölésével
az igazgatóság.

Uradalmi kertész,

nős, gyermektelen, kertészeti is-
kolát végzett, nagyobb kertésze-
teket több évig vezetett, több év-
ről szóló bizonyítványokkal, ok-
tóber elsejére állást keres. Szí-
ves megkereséseket átvesz Bors
Imre ur Győr-Révfülu, Kápolna-
ut 179.

Kereskedelmi

érettségivel bíró fiatalember, be-
szél magyarul, németül, románul,
3 évig belterjes gazdaságban volt
alkalmazva, megfelelő állást ke-
res. Címe: Rác Nándor, Nagy-
Szénás (Békés m.)

Gazdaságban

segédtiszt állást keres kereske-
delmi akadémiát és debreczeni
gazdasági akadémiát végzett
fiatalember. Címe: Törökfalvi
Lajos, Arad, Cserép-u. 1-2.

Betöltendő állások.

Gazdasági

összes betöltendő állások közölve
vannak a 8 év óta fennálló és
minden harmadnap megjelenő
Országos Pályázati Közlönyben.
Ingyen mutatványszám. József-
körút 38.

Báró Springer Gusztáv

ő méltósága vágóvölgyi uradalmi-
ban **nőtlen segédtiszt állás**
betöltendő. Csak oly egyének
pályázhatnak, kik magyar hon-
polgárok, magyar gazdasági tan-
intézetet végeztek, a tót és né-
met nyelvet legalább némileg bir-
ják. Ajánlatok **Pálmai Emil**
jóságigazgató, **Bucsány Nyitra-**
megye, címére küldendők.

Nagyméltósága

Gróf Karátsonyi Jenő ur bánlaki
hitbizományi uradalmában ürese-
desben van egy **gyakornoki eset-
leg irnoki állás**. Gazdasági tan-
intézetet végzett pályázók küld-
jék be bizonyítványmásolatokkal
felszerelt kérvényüket „**Uradalmi**
tisztartóság“ címe alatt **Bán-**
lakra (Torontálm.). Gazdasági
gyakorlattal és a német és oláh
nyelvet bírók elsőbbségben rés-
zesülnek.

Gazdasági irnoki

állás betöltendő **nagym. báró**
Wodianer Albert komjáthi
hitbizományi uradalmá-
ban. Gazdasági akadémiát vég-
zettség, róm. kath. vallás, magyar
anyanyelv mellett a németnek
írásban is bírása, katonai kötele-
zettségének teljesítése előfel-
tétel, tót nyelv bírása előnyt
nyújt. Évi fizetés 420 korona és
teljes ellátás, cséplés után 100
koronáig terjedhető szorgalmi
jutalék. Folyamodványok egy-
szerű bizonyítványmásolatokkal,
melyek nem adatnak vissza,
jóságfelügyelőséghez
Komjáth, Nyitra megye, in-
tézendők.

Ugyanott július - augusztus hó-
napra felvétetik **cséplési el-
lenőr** havi 60 korona fizetéssel,
teljes ellátással és előnyben rés-
zesül, ki ily alkalmazásban már
volt.

Gazdasági

intézői állás töltendő be 1909. évi
szeptember 1-én az 5000 holdas
J.-N.-K. Szolnokmegyében, Czi-
bakháza község határában fekvő
sárszegi gazdaságban. Pályáz-
hatnak körülbelül 40 éves, nős,
munkaképes, nagyobb gazdasá-
got önállóan kezelő hosszabb
gyakorlattal bíró, állásban levő
gazdatisztok. Működési bizonyít-
ványmásolatokkal felszerelt pá-
lyázatok — melyek visszakül-
detni nem fognak — az igények
megjelölése mellett, Sváb Gyula
Czibakháza címre küldendők.

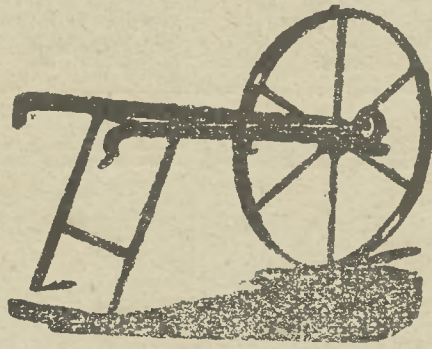
Segédtiszt állás

betöltendő július hó 15-ig gróf
Széchényi Bertalan ur ő méltó-
sága felsősegedi uradalmában.
Évi javadalmazás 1200 korona,
lakás, fűtés és világítás. Pályá-
zók, kik felsőbb gazd. tanintézet-
et vagy akadémiát végeztek,
legalább 2 évi gyakorlattal bir-
nak, katonakötelezettségüknek
eleget tettek, bizonyítványmáso-
latokkal felszerelt folyamodvá-
nyukat, melyek vissza nem kül-
detnek, az urad. jóságfelügyelő-
ség címére, Felsőseged, So-
mogymegye, küldendők.

1910. január 1-től

600 holdas birtok önálló kezelé-
sére több évi gyakorlattal bíró,
tótul is beszélő gazdatisztet vagy
ispánt keresek. Javadalmazása
700 K pénz, 20 hl. élet, 30 q bur-
gonya, 24 ürméter tűzifa. Napi
6 liter tej és kert használata.
Ajánlatok bizonyítványmáso-
latokkal, melyek vissza nem kül-
detnek, alábbi címre küldendők:
Kováts Géza, Abaujnásd, u. p.
Hernádszadány.

Gyors, pontos, olcsó földmérés!

Stadel-Torkos földmérő-taliga.
Világhírű szabadalom 18 államban. Kap-
ható **Stadel gépgyárában, Győrött.**

Muraközi

hidegvérű (nóri) igás

tenyészllovak

és

tenyészmenek-

nek közvetlen a tenyésztőtől
vagy vásárokon való beszerzésé-
nél szolgálataimat a t. gazda-
közönség b. figyelmébe ajánlom.
A vásárok jegyzékét kívánatra
szívesen megküldöm. Leglelki-
ismeretesebb kiszolgálás.

Ia referenciák!

Fischl Jakab

Ligetvár

posta **Murakirály (Muraköz).**

Sürgönyezim:

Xp. Fischl Murakirály.

Küldöncz Ligetvár.

Hidegvérű mén eladó,

rokontenyésztés elkerülése vé-
gett. 10 éves, sötétpej, 173 cm
magas, szügyben 51 cm., kitűnő
tenyészképességű. Ára 600 kor.
Lapusnyaki uradalom, u. posta
Hunyaddobra.

Árverés.

Báró Wesselényi Miklós
uradalmában, Nyirside, vasut-
állomás Zilah, f. hó 30-án bírói
árverésen eladatnak Fiktusz Józ-
sef tulajdonát képező: összes
gazdasági felszerelések, gépek,
ökrök, bikák, tehének, lovak,
sertések és juhok eca 60.000 ko-
rona becsértékben. Bővebb fel-
világosítást ad: **Dr. Bonta**
Károly, Budapest, VIII.,
József-körút 53., délután
4-5 óra között.

Elsőrendű eredeti

bonyhádi

teheneket

hasasokat vagy **borjasokat**
bármely időben, bármely mennyi-
ségben **kuláns áron** szállít

Bauer Mór

tenyész- és haszonállatkereskedő

BUDAPEST. Iroda:

VI., Felsőerdősor-utca I. sz.

Istálló: Ujpest, Károlyi-u. II. sz.

Telefon 93-95.

Keltetőtojások

tavaszi szállítására elő-
jegyzhetőek **REITTER**
OSZKAR főkapitányánál
Nagybecskereken.

Angliából hozatott faj-
tisza telivér elsőrendű

Fehér Orpington

Fehér Wyandotte (amerikai

kitűnő téli tojó)

Sárga Orpington

Óriás pekingi kacsa

tojások darabja **60 fillér**. Törés és rázás-
mentes, teljesen biztos csomagolás fa-
ládákban **ingyen**.
Kitűntetések: Arad, Budapest I., Bu-
dapest II., Belgrád, Lovrin, Lugos, Nagy-
becskerek, Pozsony, Pécs, Szófia, Sza-
tmár, Szeged, Szabadka, Temesvár, Vesz-
prém, Wien, Zenta. **Hazai és külföldi**
legnyilvános és legelső kitűntetések.
Allami nagy aranyérem.
Őszi szállításra előjegyezhető elsőrendű
óriás angol emdeni libákra drbja 25 K.

Kéveköző-zsineg

vastag, 140 cm. hosszúságban,
ezre **11.-** korona.

Hauschild Albert, ezelőtt
Nedelko Sándor, Budapest,
Károly-körút 15., kötélgyártó.
Alapítatott 1838.

Gazdaságok

részére **legelőnyösebben**
szállítunk mindennemű **gabona-
zsakokat, vízhatlan és**
nyers ponyvákat; elismert
jó minőségű hámsztrángokat,
lőkötőfőket, szekérfőket,
marhakötőket, kéveköteleket,
zsinegeket, szőlőkötő-fonalat, ló-
hálókat, hintaágyakat, tornaszere-
ket stb. Meg nem felelő árut
visszafogadunk. Tessék árjegy-
zéket kérni.

Radó Samu és Társa Nagyvárad,
kenderfonó ipartelep.

Balaton-Bogláron

árnyas, pormentes, klimatikus
fekvésű helyen 4-6 szobából és
melléképületekből álló lakás
uri családnak kiadó, a nyaralót
igen ajánlja, hogy mindig neves
orvosok bérelték. Van 2 kabin
hozzá, kívánatra fogat. Ugyan-
ott május, június hóra csendet
kereső üdülőket is elvállal a tulaj-
donos uri család Cím: Balaton-
Boglár, Kurucz tanya, Csizsér J.

A szőlő trágyázása.

Irta: **Ordódy Lajos.**

Ára **3 korona.**

Ajánlott küldéssel **3.45 kor.**
Utánvétellel küldve **3.65 kor.**
Gyakorlati útmutatás arra, hogy
miként kell a szőlőket istálló- és
műkereskedelmi trágyákkal úgy
trágyázni, hogy a legjobb ter-
ményt a legnagyobb mennyiség-
ben elérhessük. Megszereshető a

„Gazdasági Lapok“
kiadóhivatalában

Budapest, IV., Múzeum-körút 7.

Pannonia

Szálloda

BUDAPEST,

VIII., Rákóczi-ut 7. sz.

„UNION“

kéveköztel

nádból — nem jutefonál.

Alkalmos kötőanyag mindennemű
kéve megkötésére. Tartóssága
alapján, éveken át használható.

Anton Werunsky

WIEN VI/2

Gumpendorfer-Str. 102.
Minta és árjegyzék kívánatra
díjtalanul és bérmentve.

POSNANSKY és STRELITZ

aszfalt és kátrány vegyi termé-
kek gyárai

Erzsébetfalva, Bécs és Witkowitz.

Városi iroda: Budapest,

VI., Podmaniczky-utca 27.

Aszfalt fedéllemez,

Elszigetelő lemez,

Falaszfalt,

Carbolineum,

Szurokfáklya,

Hővédő-anyag, stb.

Különlegességei:

Kátránymentes „GLORIA“ ce-
ment-aszfalt fedéllemez.

„PERMANIT“ fedéllemez (gyapju-
nemezlemez) saválló.

„COLORIT“ piros fedéllemez.

Aszfalt elszigetelőlemez ólombetéttel.

Elsőrendű muharmag,
legalább 5 mm. vételnél a 15 kor.,
vasut Nagybecskerek, kapható:
Friedmann Alfrédnál, Nagybecs-
kerek.

Erdélyi Kereskedelmi

Társaság

Fodor és Társai

megbízásokat elfogadnak **jármos ök-
rök, tinók, sertések, juhok, lovak** és
egyéb tenyész- vagy használati állatok
beszerzésére és azokat felelősség mel-
lett gyorsan és jutányosan direct for-
rásból közvetítik. Cím: **Erdélyi Ke-
reskedelmi Társaság Kolozsvár,**
Szentegyház-utca 2-ik szám,
Telefon 311.

Eladó

3 HP benzínmotoros szí-
vattyúmű kocsi szerelve,
szívó-nyomó csövekkel, há-
rom hétig használt, majdnem
új állapotban, vizszállító ké-
pesége percenként 3-400
liter, beszerzési ára volt 5800
K, eladási ára most 2500 K.

Kuceses Károly,
Makó.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzuk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	16 kor.
Fél évre	8
Negyed évre	4

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

Az e lapokban foglalt czikkeikért minden utánnomási jog fentartva.

Kéziratokat a Szerkesztőség nem ad vissza.

Telefon: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. — y.	447
A Magyar Gazdaszövetség közgyűlése.	447
Tárca. Calendarium Oeconomicum Perpetuum	448
A CASE automatikus aczéleséplőgép	452
A tavaszi szántások káros hatása. — Jaisoviczky János.	453
A len és mütrágyázása. — Havas Géza.	453
A szőlők állása. — Teleki Andor.	454
Kérdések és feleletek	454
Kérdések: Tejszín szállításra berendezkedés. M. S. — Takarmányok zsinórba szedése lógereblével. K. W. — Mely szőlőfajták valók lapos vidékre? G. gazdakör. — A bordói lé tapadás hiányának pótlása a hagymaszárakon.	454
Feleletek: Czélszerű bélyegzés a marháknak. Dr. K-c. — Dr. W. — Tavasszal vetett őszi buza. P. — Fokhagyma szagu tej. P. — Kófal tetőzése. C.	
Hírek	455
Aprók	455

SZEMLE.

(Rozsda országzerte. — A brailai jelenlegi és új buza árak. — A felhatalmazási törvény szerződés-kötésekre a Balkán államokkal az osztrák és magyar gazdák álláspontja. — A középbirtok kérdése.)

A földmívelési minisztérium termésbecslése mintegy 33 millió mm.-ra teszi a várható buza-termést. Ez egy hozzávetőleges becslés, hiszen hogyan becsüljön az állam tüzetesen akkor, mikor a gazdáknak sincs módjuk ma még, saját termésük hozzávetőleges megbecslésére sem? Nem sokat adunk tehát ezen numerusra. Annyival is inkább kell ezt nyomatékkal kijelentünk, mert a mióta ez a becslési szám megjelent, megjött országzerte a rozsda is. Más években, ha ilyenkor jön a rozsda, azt szoktuk mondani, hogy elkészt. Az idén ezt nem mondhatjuk. Mikor lesz még buza aratás? Persze Délmagyarországon előbb, a centrumban később, és Felsőmagyarországon még később. Egyébként bárki kiszámíthatja magának. Ha a buza kalászát kihányta és elvirágozott, akkor 2 hét kell a szem megtelésére és 2 hét az érésre. Ez a paraszt számítás. Ezen számítás szerint pl. Hevesmegyében július 10-ike táján lesz a buza aratás kezdete, Bars megyében július 20-ikán és így tovább. A rozsdának tehát még nagyon sok ideje van arra, hogy rombolásait elvégezze. Hogy mennyire fog ez terjedni, az attól függ, hogy harmatos vagy pláne esős lesz-e az idő, vagy tulnyomóan száraz. Annyi azonban tény, hogy a buza termés végeredményét a rozsda annyira befolyásolja, hogy az utolsó pillanatig kétségben leszünk a várható termésmennyiséget illetőleg.

A pestmegyei homokokon már lehetett látni a múlt héten az egész sárga rozstáblákat vegyesen zöldekkel. A repce, a hol megmaradt, már keresztben van. Péter és Pál napkor a rozsaratást ugylátszik, hogy megkezdhetik, ha nem is

általánosan. A réteket országzerte a múlt héten kaszálták.

Tudatában van ezen állapotnak a kereskedelem is, mert az új buza árak nem hanyatlanak. A mi kereskedőink most a hiányzó áru fedezésére argentinai, de főleg román buzát vásárolnak. A román buza ára ab *Braila* (76 kg. minőség) 2% piszokkal most 24 korona. Ehhez jár 6 K 30 fillér vám és 2 korona Dunafuvar, vagyis 32 korona és 30 fillérbe jön a kereskedőnek a most szállított buza, mire Budapestre jön. De a mi most jön az az érdekes. A romániaiak új buzát augusztus—szept. szállításra nem adnak 22 K 56 fill. alul. És e tekintetben a világ árvizonyaihoz alkalmazkodnak. E szerint a buza árának elméletileg 30 K 86 fillérnek kell lenni augusztusban. Minthogy azonban az osztrákok azon mesterkednek, hogy a 6 korona 30 fillér vámost megszüntessék, és ezen szándékukban erősen támogatva, a feje tetejére állított belpolitika is segítségükre jön, ennél fogva meglepetésekre lehetünk elkészülve. Nagyon valószínű, hogy a belpolitikának fejtetőre állítása összefügg azzal, hogy ezt a csinyt keresztül vihessék és az országot bevégzett tények elé állítsák.

Ugy látszik, hogy Magyarország gazdasági megsemmisítése most az osztrák szomszédok törekvése. A felhatalmazási törvény van most a programon, abból a célból, hogy Szerbiának meglehetősen huscontingens hányadot adhassanak és viszont minél több osztrák iparczikket exportálhassanak Szerbiába. Az osztrák ipar emelése érdekében a magyar marhatenyésztés áldozatul fog oda dobni. Az osztrák gazdáknak ez épen olyan kár, mint nekünk, sőt még nagyobb, de ott legalább arra az álláspontra helyezkednek, hogy ott a gazdáknak kompenzációkat kínálnak. Így cserébe egy nagy marhaértékesítő intézményt helyeznek kilátásba, melyet az osztrák állam jelentékeny pénzzel dotálna. Az osztrák agrárképviselők azonban eddig nem hajlandók ebbe az Ezsaui egyezségbe bele menni. A cseh agráriusok még kompenzációk ellenében sem akarnak hozzá járulni a felhatalmazási törvényhez; a német agráriusok kijelentették, hogy a forszírozott ipari expansio költségeit nem hajlandók viselni, a felajánlott kompenzációkat kevesellik, azokért cserébe ily nagy áldozatokat hozni nem hajlandók. A keresztény szocialista agráriusok is ellene vannak a felhatalmazási törvénynek, a felajánlott kompenzációkat kevesellik. Így az alsóausztriaiak a föld és házadó leszállítását kérik a gazdák számára.

Az alpesi tartományok a marhabiztosítás kifejlesztését, kölcsönöket marhára, nagy dotációkat az alpesi legelők helyreállítására, mindezekföltre azonban az export lehetővé tételét Németországba követelik.

Ránk, magyarokra, nem is hederítenek. Nem

tehetünk egyebet, gazdaggyüleéseinken hevesen tiltakozunk ezen kereskedelmi politika ellen. Megtettük ezt a pünkösdi gazdakongresszuson és megismételtük ezt a palicsi kongresszuson. Országgyűlésünk azonban agyon van ütve és úgy látszik, hogy bennünket semmibe sem akarnak venni, hacsak úgy nem, hogy a felhatalmazási törvényt is valami paktumba belecsempésszük. Figyelmeztetjük azonban országgyűlési pártjainkat, hogy ez nem oly csekélység, amit elpaktálni lehetne s nincs oly nagy politikai pártja az országnak, amelynek ily téren adott engedékenysége a nyakát ne törhetné. Az állattenyésztés lehetetlenné tétele a *kis gazdák millióit* mód nélkül megrontja — tehát *caveant consules* . . .

A palicsi gazdaggyűlés mindezekkel a dolgokkal foglalkozott, de a többi között egy rendkívüli nehéz kérdést is tárgyaltak. Majláth József gróf a középbirtok nagy hanyatlásának kérdéséről értekezett. Mindenki, a ki e kérdéssel tárgyilagosan foglalkozott tisztában van azzal, hogy a középbirtokos bukásának kétféle természetű okai vannak. Az egyik a középbirtokos gyermekeinek hibás nevelési rendszere, az örült urhatnamsággal, — a másik a középbirtokos terheinek mód nélküli fokozása hibás pénzügyi törvényekkel. Ez a teherfokozás az esztelenségig ment akkor, a midőn a gazdáknak 1882-től 1907-ig, tehát 25 éven át az amerikai verseny okozta árdepressziókkal kellett megküzdeniük s a melyet Ausztria önző vámpolitikája a végletekig kiélelt.

A rombolás, a mit ez a kettő együtt végzett, oly nagy, hogy azt helyrehozni talán már nem is lehet.

Nézetünk szerint anqueteket kellene tartani megyénként, a melyeken a pusztulás okait és romlásuk módjaira vonatkozó nézeteket alaposan egybegyűjtenék. Az így egybegyűjtött anyag lehetne kiindulási pontja a további akcióknak.

A Magyar Gazdaszövetség közgyűlése.

Junius 23-án.

Felejthetetlen, talán történelmi nevezetességű volt a Magyar Gazdaszövetségnek palicsi közgyűlése. A szemlélő két fő momentumot láthatott a közgyűlésen kicsucosodni: az egyik *Darányi* Ignácznak ünnepeltetése volt, a másik pedig a magyar gazdatársadalomnak, beleértve a legkisebb emberektől a legnagyobbakig mindenkit, állásfoglalása az *Aehrenthal*-féle trialisztikus politikai hóbort ellen.

Reggel hét óra husz perczkor indult el a vonat Budapestról, a mely útjára vitte *Darányi* Ignácot és a melyen kísérete és a Gazdaszövetség tagjai utaztak le Palicsra. Gyönyörűen ragyogott a nap, áldást osztva a magyar földre. Visszatükrözte pedig ezt a ragyogást azoknak a

MEGJELENT

TAVASZI SZŐLŐ, KERTMIVELÉSI
ÉS HÁZTARTÁSI ÁRJEGYZÉKÜNK

DUS TARTALOMMAL.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

Hasonlóképen megjelent = géposztályunk legújabb = árjegyzéke.

ADRIANCE aratógépek,

mindennemű

talajmivelő eszközök

legelső minőségben.

...

jókedve, a kik a vonaton utaztak le a Bácskába ünnepelni. A tájon mindenfelé a fejlődő, gyarapodó élet. Mi volt itt tizenöt esztendő előtt? Homokbuczka s itt-ott vad növényzet. Ma, szép kis erdőségek, termő föld, a minek azóta csodásan szökött föl az ára, tizenöt esztendő kitartó munkásságát hirdetik. És a nap egy pillanatra se bujlik felhők mögé, végigünnepel maga is a gazdákkal.

Az utközben felszállottakkal megsaporodott vendégsereg gyalog indul be a fürdőtelepre. A palicsi kerekerdőnél diadalkapun át lépünk be Palics fürdőbe. A nagyvendéglőben villásreggeli várta a vendégeket. Itt kis pihenés volt, lehettek együtt vagy háromezren. Nemsokára három hatalmas kürtszó hívta a társaságot a közgyűlésre. A közgyűlés a kerekerdő közepén volt. Az elnökség emelvényén lévő magyar zászlós sátorban és körülötte helyezkedett el az óriási hallgatóság.

A gyűlés közel három óra hosszáig tartott. Lassan, méltósággal indult meg a tanácskozás, azután mind hevesebb, lelkesebb lett, de a méltóságát egy pillanatra sem veszítette el s éppen ez tette olyan komollyá, olyan határozottá, olyan egyhangú akarattá mindazt, a mi ott elhangzott. A szónokok egyenkint terelték a hallgatóság figyelmét a mai szomorú politikai helyzetre. Óriási mélység az, a minek a fenekén most kezd előtűnedezni egy ravaszul szervezett, jól kiszámított csapda, a mibe az Aehrenthal féle klikk a magyar nemzetet akarta belekergetni, hogy ott megfogva, egytűl leüsse a nyakát mindannak, a mit mi a magyar nemzet jogos törekvéseinek nevezünk. Az ő imperialisztikus törekvésük, nagyhatalmiságuk csak jelszó, a mit Luegerék kürtölnek tovább, a valódi célja pedig a magyar nemzet letörése. A mi bőrünkre akarnak engedelményt adni a Balkán-államoknak. Ez hallatszott ki minden szónoknak a szavából s nyomon követte ezt a gazdák lelkesedése a szervezkedésre. Darányi Ignác miniszter azt mondta a többi közt, egyesíteni kell az egész ország összes gazdajeleit, demokratizálni kell az agrárizmust. Kitörő lelkesedés jelentette erre, hogy az ország különböző részéből összesereglett gazdák egyértelműen helyeslik ezt és akarják. Fokozta a lelkesedést Baross János képviselő szava, a ki kijelentette, hogy történelmi nevezetességű gyűlés ez, a honnan az egész

országra kiterjedő nagy agitációnak kell kiindulni. Ezt a célt szolgálta Mailáth József gróf szép előadása, Nyegre László alapos tanulmánya és Meskó Pál szavai, a ki talpraesett hasonlataival és világos érvelésével rövid idő alatt nagy népszerűsége tette szert. Nagy Emil képviselő lelkesen szólította föl a hallgatóságot, hogy szíveljék meg az itt elhangzottakat. Szavai még csak fokozták a lelkesedést. Azt mondta, arra való ez a szervezkedés, hogy mindenki meg tudja különböztetni a hazug, frázisos politikát az igazi magyar politikától. Nagy vád volt ezekben a szavakban. Az önállósági törekvéseinket hangoztattuk s most ime oda jutnánk, hogy a legnagyobb követelődzéseink közepette észrevétlenül törjenek éppen az önállósági törekvésünk ellen, hogy egy csapással örökre tönkre tegyék. A munkában való egyesülést hirdette Nagy Emil, mert ez az egyedüli útja az önállóságunk elérésének.

Az agrárpart szárnyának bontását jelentette a palicsi gyűlés, olyan pártot, a melynek gyökere már most is mélyen van a magyar nemzet szívében s ezen a napon csak még jobban oda forrott, belemélyedt. A közgyűlést követő lakoma szónokai ugyanezt emlegették.

A Magyar Gazdaszövetség palicsi közgyűlésére Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter kíséretével reggel hét órakor indult külön vonattal. A miniszter egész útjában lelkes fogadás üdvözölte. Kunszentmiklóson kisczardák küldöttsége várta a vendégeket, kiknek nevében Kovács Antal kisczarda üdvözölte a minisztert, ki néhány szóban válaszolt a szíves szavakra. Szabadkán mintegy hatvan tagból álló kisczardaküldöttség várta a különvonatot s itt Péter Sándor kisczarda intézett beszédet a miniszterhez, kinek fehérruhás kisleány gyönyörű virágbokréta nyújtott át. Fülöpszálláson igen nagy tömeg várakozott. A város és gazdaközönség nevében Galambos Károly főjegyző tartott üdvözlőbeszédet s a helybeli orvos leánya, Mády Jolán, hatalmas virágbokréta nyújtott át a miniszternek. Mind a három fogadtatást Martinovich László főszolgabíró szervezte. Kiskörösön, a gyönyörűen földszített állomáson mozsárlövészek jelezték a vonat beérkezését. Az ötszáz főnyi tömegben a helybeli tüzoltóság, a szomszéd falvak lakosai s a kiskörösi tanulóifjúságnak egy gyermekzászlóalja volt képviselve Szilágyi Dezső

igazgató-tanító vezetésével, a kik a vonaton a pályaudvaron való időzése alatt fapuskáikkal gyakorlatokat végeztek. A minisztert itt Melczér Gyula főszolgabíró, azután Bóhé Mibály gazda üdvözölte, a mire ő lelkes szavakkal válaszolt. Kiskunhalason Kolosváry-Kiss István dr. helyettes polgármester, gazdaköri elnök intézett a miniszterhez üdvözlő-beszédet. A pályaudvaron Schilling Ede polgármester vezetésével az eljáróság és a gazdakör számos tagja fogadta a minisztert.

Szabadkán hatalmas néptömeg várta a vonatot, köztük a város előkelőségei és elegáns hölgyközönsége. Biró Károly dr. polgármester, királyi tanácsos, tartott üdvözlő-beszédet Szabadka város tanácsa, törvényhatósága és a gazdasági egyesület nevében üdvözölve a minisztert. Utána Fernbach Károly főispán szintén üdvözölte Darányi földmívelésügyi minisztert. A miniszter megköszönte az üdvözléseket, abbéli örömeinek adott kifejezést, hogy lejöhetett Szabadkára s kifejezte reményét, hogy az itt meginduló szociális munka eredményes lesz a gazdaközönség javára. Palics-fürdőn, a fürdő bejáratánál, nagy diadalkapu volt fölállítva. Kembitz Lajos helyettes polgármester, fürdőigazgató fogadta a minisztert, majd nagyszámu vendégsereg a Szabadka város által adott reggelizet ült. A reggeli után a 3000 főnyi tömeg a kerek-erdőbe vonult, hol a szabad ég alatt, gyönyörű időben kezdődött meg a nagygyűlés.

Jelenvoltak: Mezőssy Béla államtitkár, Emödy József országgyűlési képviselő, Láng József, Nérey Ödön igazgató, Németh József osztálytanácsos, Pajor Ignác dr., Ferenczy Gyula dr., Darányi Béla miniszteri tanácsos, Németh Gábor pápai kamarás, Bolla Mihály miniszteri tanácsos, Szalay Géza kamarás, Dessewffy Aurél gróf, Jeszenszky Béla, Pap Elek, Baross János, Csitári Béla, Szereday Aladár országgyűlési képviselők, Tallán Béla volt földmívelésügyi miniszter, Podmaniczky Endre báró, Regényi Lajos, Törley Gyula, Purgly Sándor, Vojnich Simon, Piukovics József, Latinovics Pál, Varga Ágoston, Horváth Jenő, Gaylhofer István, Baranyai Géza, Drucker Jenő dr., Laszkáry Gyula, Pallavicini Ede örgróf, Sztojanovics György báró, Péchy Ádám, Ivánka Oszkár, Széchenyi Aladár gróf, Purgly László, Paikert Alajos, Becsey Károly dr. képviselő, Giesswein Sándor, Mezey Gyula királyi tanácsos,

TÁRCZA.

CALENDARIUM OECONOMICUM PERPETUUM,

Az az

Majorságról írt Laistrom, mellyből minden Major-Gazda horúl-hóra egész esztendő által mit munkálodtasson a Majorság-körül, megtudhattya Többeknek hasznára újonnan Ki-nyomtatott. Harmadszor.

JULIUS,

Sz. Jakab hava.

Fbben az hólnapban 31. nap vagy on.

172. Ebben az hóban aratni kell.

Kaszálni, gyűjteni.

Fejér répat vetni Sz. Kilian 8. Julii, avagy Sz. Margit aszszony napján, utolsó fertályán a hólnak.

Télre való palánta magot vetni, Sz. Jakab nap tájban, és tél előtt el-ültetni, idején leszen.

173. Káposzta, és egyéb meg-érett vetemény magokat gyűjteni.

Az haszontalan káposzta levelet, Sz. Jakab nap tájban le-szaggatni; mert egyébként főben nem mégyen.

A' lovakat, mikor igen melegek járnak, gyakran kell itatni. Estve pedig usztatni vinni szin-

tén az nyakáig: de meg-kell várni, míg meg-szűnnek az izzadástul, és hévségtul.

174. Az lovagnak nem-kell új szénát adni, mert igen meg-bágyadnak tüle, hanem ha egy kevésse még-esne az eső, és az után megszáradott. Új rosot semmiképen nem, mert meg-halnak tüle, annál inkább az búzáat. Az vitézek azt cselekszik, mikor új rosot kell lovoknak adni, elsőben szénát adnak nekik, az után meg-itatják, és előb az rosot a' vízbe tészik, azután adgyák a lonak, és nem árt neki.

175. Az malacokat nem kell új len közzé bocsátani, mert esznek belőle, és bizonyosan meghalnak tüle.

Ha Szent Margit Aszszony napján eső esik, az dió igen le-hull, és az mogyoró férges leszen. Ugyan ezen Sz. Margit Aszszony tájban (némelylyek Sz. Iván nap tájban cselekeszik) szedd-le az éretlen diót, likazd-meg keresztül, tedd friss-vízbe öt, vagy hat napig, míg meg-feketedik, és az keserűségét ki-vonnyá, töles minden-nap friss-vízre reá: az után szárazd-meg tiszta asztalon, vagy szalmán, gyuki szék-füvet, fa-hejat, borsot, és a' minémü fü-szerszámot akarsz belé, az után főzd-meg jól az mézet, avagy nád-mézet, händle a tajtékját, töles az dióra, tedd tiszta mézes fazékba, fedd-bé, igen egészséges.

176. Ha Boldog Aszszony látogatása napján eső esik, azt tartják, hogy negyven-nap egy-más után esni-fog.

Ha Sz. Iván-nap előtt bagoly-fiakat találni, jele hogy savanyú-bor leszen.

Ha aratáskor felhős az idő és hives, nem-kell az esőtől tartani, ha pedig süt az meleg, és az legyek csipnek, s az bolhák is, esőt várj. Hasonló-képen ha a' ros szalma igen pattag, mint-ha el-akarna törni.

177. Ha ebben az időben az hangyák, nagy halmokat hánnak, hideg ősz leszen.

Juliusban, megint meg-kell az madarászatot engedni.

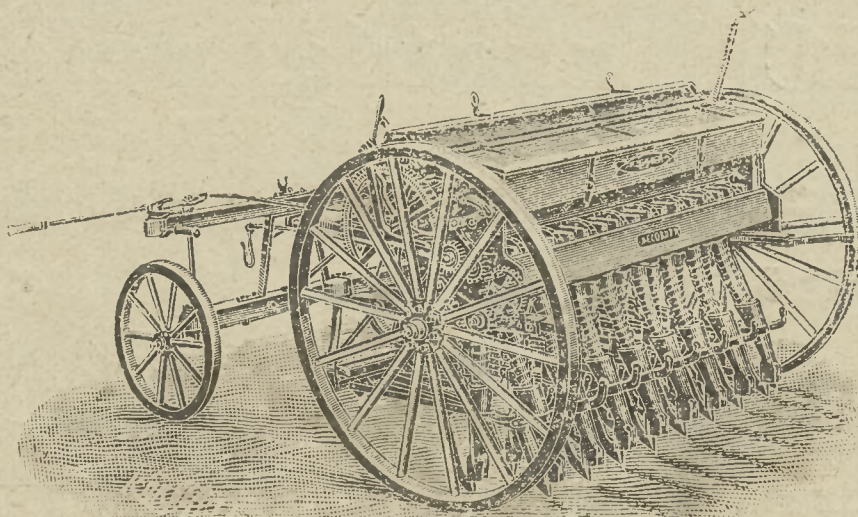
Ha az búzáat meg-arattják, hamar bé-kell hordani, hogy az eső meg-ne esse: mert két-nap alatt is ki-kél, ha meg-esi az eső.

Ha a Canikula az nappal együtt támad-fel, az melly történi 18. gradussában az Oroszlánnak, veszedelem éri az szőlőket. Ha pedig a' hóld akkor az Hálnak jelében leszen, az bornak bővsédét jelenti.

178. Ebben az hólnapban, harmadszor kapálylyák-meg az szőlőket, vagy Sz. Lőrincz nap tájban, az mint az alkalmatosság engedi.

Ha ebben az hólnapban nagy melegek szolgálnak, apró szeme leszen az szőlőnek: ha pedig eső jár, öreg szeme. Hideg Caniculák ártalmasok az bornak; mert az mit Julius és Augustus meg-nem főz, azt meg-nem süti September.

Ebben az hóban a' Bikákat, az Tehenekhez, és az kosokat, a' Juhokhoz bocsássák.

Szab. „Rekord II.” sorvetőgép.

Losonczy gyártmány.

Sorba vet, sorba trágyáz!

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körut 32. szám.

Mailáth József gróf, Sennyey Miklós báró, Gulner Gyula főispán, Fernbach Károly főispán, Bezeredy István főispán, Hermán Ferencz országgyűlési képviselő, Ottlik István államtitkár, Paur Ödön, Csernay Ödön, Fabriczius Endre, Mutschenbacher Emil dr., ifj. Madarász József képviselő, Hertelendy Ferencz főispán, Wittmann János földbirtokos, Kovács Ernő dr. képviselő, Gyelmis Gerő képviselő, Perczel Ferencz igazgató, Grassel Hugó cs. kir. főtitkár, Csekonics Endre gróf, Károlyi Mihály gróf, Rubinek Gyula, Szilassy Zoltán, Jeszenszky Pál, Buday Barna országgyűlési képviselő, Vojnich Sándor, Ottlik Péter, Machkovics Pál dr. prelátus, Harlikovics Mátyás jószágigazgató, Nagy Emil országgyűlési képviselő, Kodolányi Antal, Fábry Károly képviselő, Teleki József gróf, Hammersberg László országgyűlési képviselő, Nyegre László országgyűlési képviselő, Zámory-Rónay Ernő nyugalmazott főispán, Biró Károly polgármester (Szabadka), Regényi Lajos, Gerlitzy Ferencz báró, Landgraf János, Teray Imre miniszteri tanácsos, Hermanndinger Hermann, Szomjas Lajos stb.

Az elnöki megnyitót megelőzően *Fernbach* Károly főispán *Apponyi* Albert gróf üdvözlését tolmácsolta. *Darányi* hálás köszönettel emlékezett meg *Apponyi* Albert grófnak a mezőgazdasági törekvések iránt való érdeklődéséről, a melyet különösen legujabban a Közteleken megtartott szociális kurzus s a mezőgazdasági szakoktatásra vonatkozó törvény tanusított. *Regényi* Lajos, a szabadkai gazdakör elnöke a szabadkai gazdák üdvözlését tolmácsolta. *Latinovics* Pál volt főispán a bácsbodrogvármegyei gazdák nevében üdvözölte *Darányi* földmivelésügyi minisztert, a ki a meleg üdvözlésekért köszönetet mondott. Bejelentette, hogy *Várossy* Gyula kalocsai érsek *Macskovics* prelátussal képviseltette magát a gyűlésen. Az elnöki megnyitó-beszéd kapcsán elhatározták, hogy *Dessewffy* Aurél grófot, a főrendiház elnökét és *Károlyi* Mihály grófot táviratilag üdvözlöik.

A miniszter elnöki megnyitója.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a következő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést.

„Midőn a magyar Alföld e hatalmas gazdasági és társadalmi centrumában, Szabadka város határában, e kies fürdőhelyen a közgyűlést megnyitom, mindenekelőtt hálával kell meg-

emlékezni ama szives vendéglátásról és hazafias támogatásról, a melyben e nemes város, Bácsbodrogvármegyetörvényhatósága, a megyei, valamint a Szabadka városi gazdasági egyesület felől részesültünk. Remélem és óhajtom, hogy a Magyar Gazdaszövetség humánus és szociális eszméi itt ezen gazdag és fogékony talajban gyökeret fognak verni és mai közgyűlésünk újabb kiinduló pontja lesz a szociális munkának s e vidék és lakosság fölvirágozásának, mely mindnyájunknak annyira szívében fekszik. Nem kisebb kötelességem megemlékezni ama lelkes és fáradhatatlan támogatásról, melyben a lefolyt évben is igen tisztelt és nagyrabecsült elnöktársaim és szövetségünk érdemeiben és sikereiben gazdag igazgatója, Bernát István tisztelt barátom részéről mindenkor részesültem.

Nem hallgathatom el a lefolyt évben bennünket, gazdákat oly közlő, ama fölötté sajnálatraméltó eseményét, hogy *Dessewffy* Aurél gróf ő nagyméltósága, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület köztiszteletben álló elnöke, negyedszázados hazafias, önzetlen és jellem-szilárd munkásság után az O. M. G. E. elnöki székétől megvált. Bokros érdemeinek felsorolása a mai közgyűlés kereteit meghaladja, de annyit minden tuzás nélkül mondhatok, hogy az újabb kor mezőgazdasági története az ő vezető munkásságával, ritka kötelességérzetével és kitartásával minden időkre egybe lesz kapcsolva. Különösen kell nekünk megemlékezni ama ritka tapintatról és bölcseségről, a mellyel az ő elnöklése alatt az O. M. G. E. a testvéri viszonyt a fiatalabb egyesülettel, a Magyar Gazdaszövetséggel minden féltékenység nélkül ápolta és föntartotta. Az új elnök, *Károlyi* Mihály gróf személye nekünk biztosíték az iránt, hogy az ő idvezült nagybátyja által alapított gazdaszövetséget ugyanazzal a szeretettel fogja fölkarolni és támogatni s hogy működését mindenkor ama szellem fogja áthatni, a melyet *Károlyi* Sándor gróf, a mi nagynevű vezérünk neki örökségül hagyott.

Három előadás fogja kiölteni a mai közgyűlés tartalmát; az egyik foglalkozik a közigazgatás és a szociális munka kapcsolatával. De úgy érezzük, hogy a földadat óriási nagyságát tekintve, további, újabb segítőtársakra van szükség és ezeket hazai közigazgatásunk derék közegeiben véljük föltalálni.

Egy másik nagyérdékű fölolvásás a bözépbirtokos osztály helyzetével fog foglalkozni. E fölolvásás előadója Mailáth József gróf tisztelt barátom, a ki már a kassai gazdakongresszuson nagy sikerrel tárgyalta e kérdést. Én csak azt ismétlem, a mit közelebbről egy munka előszavában mondtam, hogy „... népünk nagy rétegeinek állandó boldogulására is csak úgy lehet példájában és vezető erejében megtalálják fejlődésük helyes irányát és biztosítékait és ezért nem lehet végzetesebb politika, mint az, a mely ezen vezető osztályok tekintélyét, súlyát és erejét, a helyett hogy fokozná és emelné, gyöngíteni törekednek. Ennek szem előtt tartásával törekvésünk oda-irányul, hogy az ily birtokok jogos érdekeinek előmozdításával a széles néprétegek számára munkaalkalmakat és anyagi támaszt teremtsen, másrészt pedig az annyira fontos szellemi és erkölcsi vezetést biztosítsa.“ Ezek az elvek vezettek akkor is, midőn a birtokpolitikai törvényjavaslatban, melyet igaz sajnálatomra, rajtam kívül eső okokból tető alá hozni nem sikerült, intézkedést vettem föl az iránt, hogy az eddigi gazdálkodó és munkás-telephelyek mellé középbirtokos telephelyek is legyenek létesíthetők.

A középbirtokos osztályban mutatkozó nagy hézagok kitöltésére, azon törvényhozási és társadalmi intézkedéseken kívül, melyek a mai tárgyalás folyamán előadatni fognak, fölötté fontosnak tartom azt, hogy a középbirtok azon életre való és vagyonos földmives gazdák tehetséges fiaiból, a milyenek az Alföldön és különösen e vidéken is nagy számmal vannak, kiegészíttessék.

A harmadik fölolvásás a Magyar Gazdaszövetség szervezkedésével fog foglalkozni. Már a múlt évi parádi beszédemben jeleztem, hogy általában a magyar gazdatársadalom szervezetét sok irányban hiányosnak tartom. Ez a szempont vezetett akkor is, midőn a mezőgazdasági érdekképviselőtről szóló törvényjavaslat tervezetét elkészítettem.

Ad hoc adott esetekben tudunk és tudunk mi nagy erőt kifejteni, de ez nem elég azokkal a nagy földadatokkal szemben, a melyek előttünk állanak; az erőkifejtésnek állandónak, folytonosnak és egyetemesnek kell lennie, hogyha a sikert biztosítani akarjuk. Meglévő társadalmi

179. Szent Jakab nap tájban, az veres hágymának szárát le-tiporják.

Caniculában a' diónak zöld héjából facsard ki a' levelet, nád-mézzel, vagy mézzel csináld-bé, igen jó az főbül leszállott folyás ellen, az mellyének szorongatása ellen, az nehéz lélegzet, és torok gyuladás ellen.

Ha az tyúkoknak pipjek le-ereszkedik, kős Olasz-káposztát az nyakokra, hogy érhesék, és ha esznek benne, meg-gyógyulnak. Ha az tyúkoknak új árpát adcz, hamarébb tojnak.

180. Minek-utánna az Canicula fel-támad, hód töltekor, mikor az nap az Oroszlánba vagy, az ebek gyakran meg-szoktak dühösödni: azért végy egy-néhány folyó vizi rákot, és elevenen egy fazékba égesd-meg, tördd porrá, igen jó az dühös eb marása ellen, ha egy kalán borba, avagy vízbe bé-vészed.

Ez ellen-is igen jó egy fü, mellyet Alyssusnak, az az, vad kendernek hinnak, ha csak kezébe vézsi-is az ember, avagy ha csak reá néz-is; azért szükséges az istállók, és aklok körül vetni; mert az baromnak-is igen jó. Hasonlóképen az kőris-fán termő zöld bógarat, ha meg-adgyák enni az dühös ebnek, és baromnak, meg-gyógyul.

181. Nagy lesz a' Répa, ha az magvát egy únyira béásod a' földbe, és fellyül környülötte vermet áss, és az földet jól meg-tapodod. Mikor Sz. Lőrincz nap tájban az földbül ki-szedik, mindgyárt apró répát vethetni helyébe, mellyet egész teletszaka főzhetni: mivel az öreg répát Sz. Mihály nap után szedik-ki.

182. Sz. Jakab napján fél nap ebéd előtt, jelenti Karácson előtt való időt; fele, az az dél után, jelenti Karácson után való időt, és az Égnek mi voltát; úgy mint, ha az Nap fényeskedik, nagy hideget jelent: ha eső esik, meleget és nedvességet: ha a nap fénlík, és eső esik jó idő leszén.

Sz. Jakab nap után, a' Halászkok halászhatnak az öreg hálóval egész Husvétig: mert az vivásnak ideje el-múlt. Hasonlóképpen a' Madarások Pintyeket, czinegeket, és egyéb efféle madarkákat foghatnak.

183. Pacsirta fiakat kell ebben az hólnapban fogni, minden féle énekléseket és szózatyokat az állatoknak megtanulják, még az embernek-is, és szép nótákat.

Ebben az hólnapban, az iffiú kakasokat megheréllik. Az Canicula után-is Szent Bertalan nap tájban hód töltén.

Ha igen meleg van, és hirtelen nagy szél támad, esőt kell várni.

Ebben az hólnapban, ha az fiatal fák ki-akarnak száradni, nedvességgel kell az gyökerét, táplálni, de ne légyen friss víz az kútból az kivel öntözöd, hanem a' ki-immár állot, tóbül, folyó vízből, vagy tócsábül, vagy tégy tehén ganét a' vízben, és keverd jól-meg azzal öntözöd. Avagy csinály árnyéket nekiek, rakj nyerss, és kövér füvet a' gyökerére. Némellyek olajal és más hüvesítő eszközökkel kenik-meg a' fát, dél felé.

184. Ha ki új rosbül, vagy búzábül akar kenyeret sütni, elsőbben a' kemenczében jól meg

száraszsza, az után öröltesse meg, csinállyon tésztát belölle, és abban a' tésztában tegyen tüzes követ, és az tésztával takarja-bé a' követ, haggya úgy állani étszakán: és mikor meg-akarja dagasztani, vegye-ki az követ, és dagasza-meg a' tésztát szokás-szerént.

Ebben az hólnapban, másodsor szántanak, avagy forgatnak az őszi vetés alá, vagy mindgyárt a' hólnak kezdetin. Az férges almákat le kell szedni, és az damaszoknak adni főképen mikor sok az alma a' fán, hogy az jók nőhessenek.

185. Ebben az hólnapban fa levelet, avagy az fának leveles ágait kell le-vagdálni, és el-tenni marhának eledelére.

Ha az jó gyümölcs az fáról le-húl, aszallyák-meg; mert most kell efféle télre való becsüt szerezni.

Sz. Jakab, és Sz. Margit aszszony nap tájban, leg-nagyobb szélvészek járnak gyakran.

186. Ezekben az napokban szokott az ragya a' szőlőben, és gyümölcsben nagy kárt tenni

Ebben az hólnapban, szecskevel horgásznak.

Az Máljva ró'sának gyökerét, az nehézség ellen, akkor kell ásni, mikor a' nap az Oroszlánban vagy, és az hód nevelkedik, azt apróra metélik, czérnára vonszák, és az nyakára, s az betegnek pulsusira kötik.

Ebben az hólnapban, gyomlálni kell az szőlőben, és az szőlő tövekre az földet reá vonni, a' hol le-folyt.

Szivattyúk és Mérlegek

Különlegességi gyár:
GARVENSWERKE

Központi igazgatás:
Bécs, II., Handelsplatz No. 130.
Városi mintaraktár. Garvens W.
Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

szerveinkkel kapcsolatba kell tudni hozni a nagy tömegek gazdasági és szociális érdekeit. Vanak dolgok, melyek megokolása nem szükséges, mert ezeket érti és érzi mindenki közülünk. De annyit mégis jelezni kívánok, hogy úgy Ausztriában, valamint minálunk is látunk oly törekvéseket, melyek azon a czímen, hogy az agrárius befolyást kívánják szűkebb mederbe szorítani, azt az irányt támadják meg és kívánják megtörni, melyhez én is tartozom! Nem arról van szó, hogy mi mint a nyugtalan acquisitor, ki új meg új birtokot szerez, a régít meg elhanyagolja, hogy mi is új meg új területeket akarunk elhódítani. Mi mindenek előtt a meglévő területet akarjuk intenzíven művelni, azt akarjuk szilárdítani és körülbástyázni! Nem arról van szó, hogy mi többet, vagy kevesebbet akarjunk nyerni, hanem arról, hogy el ne veszítsük azt, a mi már megvan. Mi nem kívánjuk a másét, de meg akarjuk védeni és meg akarjuk tartani a magunkét! Mi nem háborúra, hanem békére szervezkedünk, mert érezzük és látjuk, hogy állandó béke csak úgy lesz, ha mi is erősek leszünk, ha társainkat és eszmei birtokállományunkat sértetlenül megoltalmazni tudjuk. Mi mint gazdaközönség pártpolitikát nem csinálunk, mert minden párt hazafias támogatására számítunk. Mi a mi körünkben és a mi területünkön csak egy politikát ismerünk és ez az,

munkában, feltűnik előttem a mi nagy alapítónk, Károlyi Sándor gróf nemes alakja. Az ő nemes kívánsága volt, hogy a Magyar Gazdaszövetség elnökségét elfogadjam. Az ő szelleme, az ő tanítása és hagyománya fog nekem erőt adni, hogy ebben a szolgálatban becsülettel megálljak. Ezzel a közgyűlést hazafias üdvözlétem mellett megnyitottnak nyilvánítom.“

A Balkáni szerződések.

Napirend előtt *Pallavicini* Ede örgróf kért szót. Nagyhatású beszédben rámutatott a veszedelmekre, a melyek a magyar gazda-érdekeket a Balkán államokkal legutóbb megkötött szerződések révén sújtja. Beszédében többek közt utalt arra, hogy semmi körülmények között nem fogjuk megengedni, hogy a magyar mezőgazdaság érdekeit imperiális törekvések céljára felhasználják. Beszéde végén a következő határozati javaslatot ajánlotta elfogadásra: Mondja ki a közgyűlés, hogy legteljesebb módon csatlakozik ahhoz a határozathoz, a melyet a balkáni s általában a jövőben kötetendő kereskedelmi szerződések ügyében az O. M. G. E. által összehívott legutóbbi gazdaggyűlés hozott. Ehhez képest nem tartja megengedhetőnek, hogy a kereskedelmi szerződések tárgyalásaiban a közgazdasági szempontok jogosulatlan politikai szempontok által ellensúlyoztassanak, hogy az ország fe-

gatója a közgyűlés nagy érdeklődése mellett terjesztette elő jelentését a szövetség múlt évi munkásságról. A közgyűlés elismeréssel vette tudomásul az igazgató jelentését s elismerését fejezte ki a tisztikarnak. Bernát István jelentése után szót kért Baross János országgyűlési képviselő, ki a Wittmann János által fölvetett önálló agrárpárt gondolatának megvalósítását okolta meg, s kifejezte azt az óhaját, hogy a létesítendő agrárpárt vezéréül Darányi Ignác nyeressék meg. A beszéd nagy hatást keltett. Erre Bernát István igazgató terjesztette be az 1908. évről szóló zárószámadást s az 1909. évi költségvetést a melyet a közgyűlés Hertelendy Ferencz föl-szólalása után egyhangulag tudomásul vett.

90-ik ábra. »Case« automatikus cséplőgép munkához felállítva.

hogy mi ügyünket a magyar nemzet ügyétől, annak alkotmányától és szabadságától soha el ne válasszuk és elválasztani nem engedjük és ennek fejében csak egyet kérünk, hiszünk és remélünk minden alkotmányos kormánytól, hogy a magyar földet el ne felejtse, annak érdekét első helyre tegye, annak létfeltételeit politikai érdeknek, vagy hatalmi szempontoknak soha föl ne áldozza s állattenyésztésünk, gabonatermelésünk, szőlőművelésünk és egyéb közgazdasági ágaink fejlődésének megszerzett biztosítékait illuzóriusakká tenni ne engedje.

A mi engem egyénileg illet, én azt az igénytelen erkölcsi tökélet, a mit gazdatársaim bizalmából szereztem nem magamnak, hanem a magyar mezőgazdaság önzetlen és objektív szolgálatában kívánom minden körülmények között gyümölcsöztetni. És ha ingadoznék ebben a

lelős intézőinek és törvényhozásának befolyása a kereskedelmi szerződések körül megkerültesék, hogy a Balkán-államoknak a magyar mezőgazdaság, főleg pedig az állattenyésztés rovására a monarkia mindkét államának jelenlegi kormányai által a közös külügyminiszter tudtával, egy előzőleg megállapított kontingens tullepésével további engedmény adassák. A Magyar Gazdaszövetség a Balkán-államok népeivel a békét föntartandónak óhajítja, de odáig nem megy, hogy azért sajtó létérdekeit fenyegető áldozatokat hozzon.

A határozati javaslatot a közgyűlés egyhangulag magáévá tette.

Wittmann János szolt a már elfogadott határozati javaslatához, s a délvidéki gazdák üdvözlét tolmácsolta.

Ezután Bernát István, a gazdaszövetség igaz-

A középbirtokos osztály helyzete.

Ezután *Mailáth* József gróf nagy érdeklődés mellett kifejtette, hogy a Magyar Gazdaszövetség már ismételten behatóan foglalkozott a középbirtokos osztály kérdésével. Kilencz évvel ezelőtt a kassai gazdakongresszuson vetette föl első ízben a középosztály megmentésének eszméjét, s azóta lelkiismeretes adatgyűjtéssel igyekezett az ott fölhozottakat kiegészíteni. Résztvett a szövetség a középosztály megmentésére irányuló nemzetközi mozgalomban, a melynek Brüsszelben székelő központjában több kiváló tagja által képviselve is van. A múlt évben a középosztály érdekében Bécsben megtartott nemzetközi kongresszuson szóló volt az, a ki a magyar középosztály helyzetét a külföld előtt megismertette és különösen rámutatott arra, hogy nálunk fényes multjánál, történelmi szerepénél fogva elsősorban a pusztuló középbirtokos-osztály megmentésének kérdése lép előtérbe. Magyarországnak, mint kiválóan mezőgazdasággal foglalkozó országnak egész jövője forog kockán, hogy a megmaradt középbirtokosság megmentéséről és a középbirtokok számbeli szaporításáról nem gondoskodunk.

Az előadó azután részletesen ismerteti azokat az okokat, a melyek a középbirtokos-osztály pusztulását nálunk előidézték, s a mikhez a legújabb időkben hozzájárult a mezőgazdasági munkás- és cselédhiány, a mi szintén legsúlyosabban érintette a középbirtokos-osztályt. Azok között az eszközök között, melyek alkalmasnak látszanak a középbirtokos-osztály megmentésére, a legnagyobb súlyt veti a nevelés és oktatás reformjára.

Mindaddig, a mig középiskolai oktatásunk egész

CASE automatikus : aczélcséplőgép

kezeléséhez csak 6–8 munkás kell.

Ezáltal egy cséplési idényben

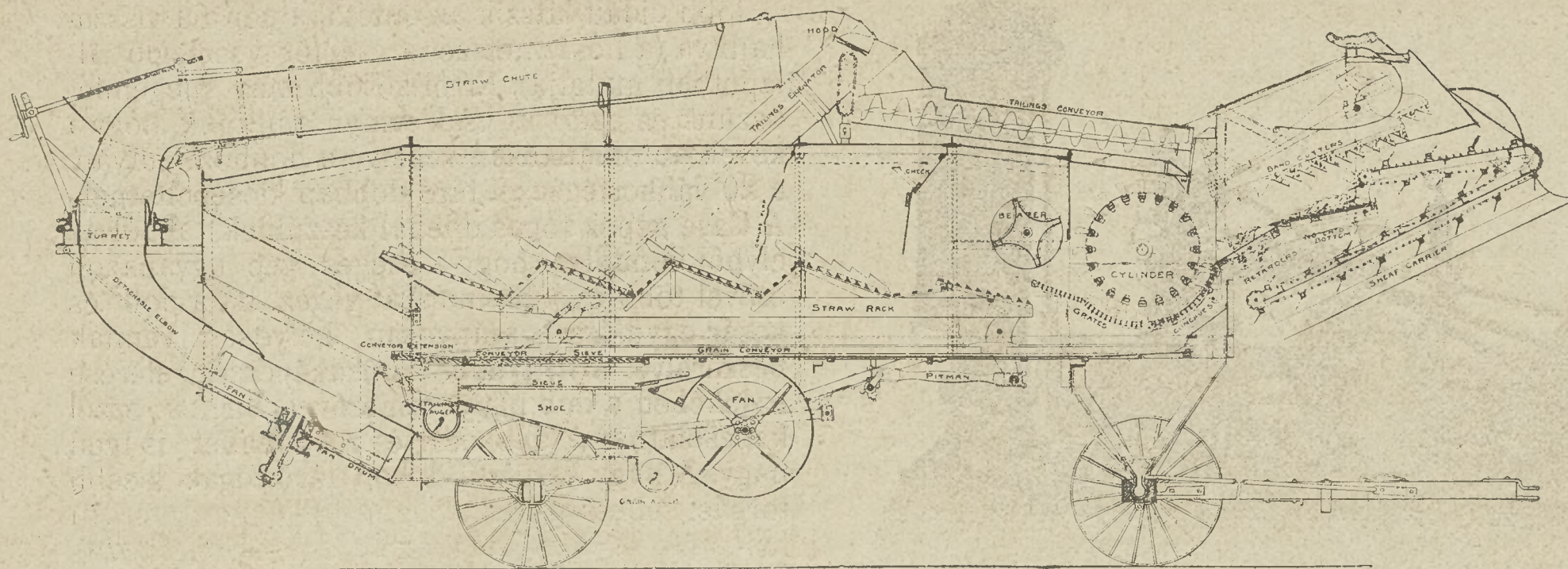
1500–2000 koronát megtakaríthatunk.

Tüzbiztos.

Budapesten megtekinthető.

Uradalmaknak **próbára** is szállítja a vezérképviselő:

HAHN ARTHUR Budapest, Üllői-ut 52/b.

91-ik ábra. »Case« automatikus cséplő hosszmetsete.

iránya mesterségesen is a hivatalnoki pályára tereli a középosztály ifjúságát, alig lehet utját állani az oly sok joggal ostromozott bürokratikus fejlődésnek. Ezért szükség van mindenképp egy budapesti mezőgazdasági főiskolára, a melynek az lenne hivatása, hogy az üzem-technikán kívül, az értékesítésre, a vállalkozásra, szóval a kereskedelmi élelmességre nevelje azt az ifjúságot, a mely felnövekedve hivatva van az ősi birtokot föntartani és fejleszteni. Nagy súlyt vett az előadó különösen a középbirtokososztály hitelének rendezésére, a mezőgazdasági munkásközvetítés szervezésére, az ugynevezett középbérelt intézménynek behozatalára és az intenzív gazdálkodásra. A középbirtokososztály legnagyobb hibájának, a költségeknek és fényezésnek elensúlyozásánál nagy föladat vár a magyar nőkre is. Beszéde végén a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

A Magyar Gazdaszövetség közgyűlése kimondja, hogy tekintettel azokra a nagy és el nem vitatható érdekekre, a melyek ezen kérdéshez fűződnek, a földbirtokos-középosztály föntartását és megerősítését a nemzet jövője érdekében okvetetlenül szükségesnek tartja. A középosztály, mely a múltban a nemzetet alkotta, ugy a jelenben, valamint a jövőben is rendkívül fontos föladatokat végzésére hivatott, különösen a nagy néprétegek gazdasági, politikai és erkölcsi irányításánál, mérsékelve az ellentéteket, kiegyenlítve a surlódásokat és megvalósítva a különböző rétegek törekvéseinek harmóniáját. E föladatnak azonban csak ugy felelhet meg, ha gyakorlatilag független és erkölcsiében kifogástalan. Ezért ellensúlyozni kell a gazdasági fejlődés amaz akadályait, a melyek a középosztályra károsak és megszüntetni azokat, a melyek létét és erőteljes fejlődését kockáztatják. Ezeknek a szempontoknak figyelembevételével a közgyűlés fölkéri az elnökséget, hogy a középbirtokos-osztály helyzetének javítása érdekében a már eddig kibocsájtott kérdőívek fölhasználásával, avatott szakemberek bevonásával, lehetőleg mielőbb szaktanácskozást tartson a minnek eredménye alapján kidolgozott részletes javaslatokat a választmány az elnökség útján a közgyűlés elé terjessze. Kimondja továbbá a közgyűlés, hogy e nagy jelentőségű és nemzeti létünkkel szorososan összefüggő kérdést mindaddig napirenden tartja, míg az államnak, a törvényhozásnak és a közvéleménynek helyes irányba terelésével, annak sikeres megoldása biztosítva nem lesz. E végből a rokonzélu társadalmi egyesületeket vállvetett munkára kéri föl.

A mindvégig feszült figyelemmel hallgatott előadáshoz Emódy József országgyűlési képviselő szövegét, maga is hozzájárul Mailath József gróf határozati javaslatához, a melyet azután a közgyűlés is magáévá tett.

A közigazgatás és a szociális munka.

Nyegre László országgyűlési képviselő ismerteti a közigazgatás szociális munkáját az állam egységes keretében. A népek milliói boldogítására irányuló munka, a szociálpolitika letéteményese a közigazgatás. Szól a közigazgatás multjáról és jelenéről. A ötvenes évek elnyomása a legsúlyosabb csapást mérte közigazgatásunkra. Ha a jobbágyság fölszabeditása után előállott új helyzetben az ország közigazgatási érdekeit Széchenyi István gróf és Kossuth Lajos irányíthatták volna, nem ment volna tönkre középbirtokos-osztályunk s nem lépett volna föl az általános pauperizmus. Ismerteti a közigazgatás munkáját a közegészségügy, népoktatás és közigazgatás terén. Kiemeli Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter nagy érdemeit. Elismeréssel emlékezik meg Magyarország közigazgatási tisztviselői karáról, a sokszor igazságtalanul ócsárolt vármegyei tisztviselői karról s e méltánytalan elbánás csak az utolsó nemzeti küzdelem óta szünetel. A kiktől a veszedelem óráiban heroizmust várunk, becsüljük meg a béke napjaiban is. Beszél a szociálizmusról s a nemzetiségi kérdésről. A választójog kérdése a magyarság szupremáciáját biztosító, vagy pedig az állam rendjét s magyar jellegét a hullámok játéka alá bízó szerencsés vagy szerencsétlen megoldástól függ, van-e állandó helye Magyarországnak Európa térképén. Végül a következő megokolt határozati javaslatot nyújtotta be:

Mondja ki a Magyar Gazdaszövetség közgyű-

lése, hogy a magyar államnak az állami és társadalmi rend konszolidálására, a közigazgatás jólét emelésére irányult nagy, országos munkájában elsősorban a magyar közigazgatást tekinteni ama szervezetnek, melynek a megvívandó nagy harcban a magyar társadalommal karöltve homlokterben kell állnia. Midőn a Magyar Gazdaszövetség bizalommal tekint a magyar közigazgatásra, hogy a reá háruló föladatokat teljesítésében a magyar nemzeti állam eszméitől és az ország közigazgatási érdekeitől áthatva, elsősorban a kisemberek érdekeinek támogatója és előmozdítója lesz. Másrészt ama meggyőződésének ad kifejezést, hogy a közigazgatásra reá háruló szociális föladatokat megoldása csak a társadalom támogatásával érhető el s éppen azért kívánatosnak tartja, hogy a gazdátársadalom minden egyes tagja, mindenki a maga környezetében jó példával előremenne, a községek, kisemberek bajjaival meleg szívvvel foglalkozva s a közigazgatás ez irányu munkáját előmozdítva, a hol a körülmények kívánják, a község élére is állva, adja bizonyítékát annak, hogy a magyar gazdátársadalmat a kor intő szava, ott a hol nagy nemzeti és közigazgatási érdekek kivívásáról, a kisemberek érdekeinek előmozdításáról van szó, akkor a magyar közigazgatással karöltve mindig készen találja.

A nagy érdeklődés mellett előterjesztett határozati javaslatához Mezey Gyula hozzászólása után a közgyűlés teljes szövegében hozzájárult.

A Magyar Gazdaközönség szervezkedése.

Meskó Pál, a gazdaszövetség titkára tartotta meg ezután beszédét, melyben a magyar gazdátársadalom szervezkedésére mutatott rá s annak szükségességét bizonyította. Ha a magyar földet fenyegeti veszedelem, mondá a többi közt, akkor a gazdátársadalom föladata megszálni a sáncokat s ha kell, szuronyrohammal visszaverni azt az ellenséget, mely mezőgazdasági érdekeink ellen intézett támadásával az ország szívének szegte fegyverét. A Magyar Gazdaszövetség érdekeit veszedelmek környékezik, az ország minden ellensége összefogott, hogy a gazda helyzetét kétségessé, jövőjét bizonytalanná tegye. Ennélfogva minden gazdának sietni kell az alá a zászló alá, mely alatt a gazdák önvédelmi harcát diadalmasan megvívni, hazafias kötelességünk. Szervezkedni kell már azért is, hogy a külső kereskedelmi szerződések árát ne kellessen mindig a gazdának megfizetni, mert ha nem szervezkednek, akkor mindig a magyar gazda pénzén fogják az európai koncert harmóniáját helyreállítani.

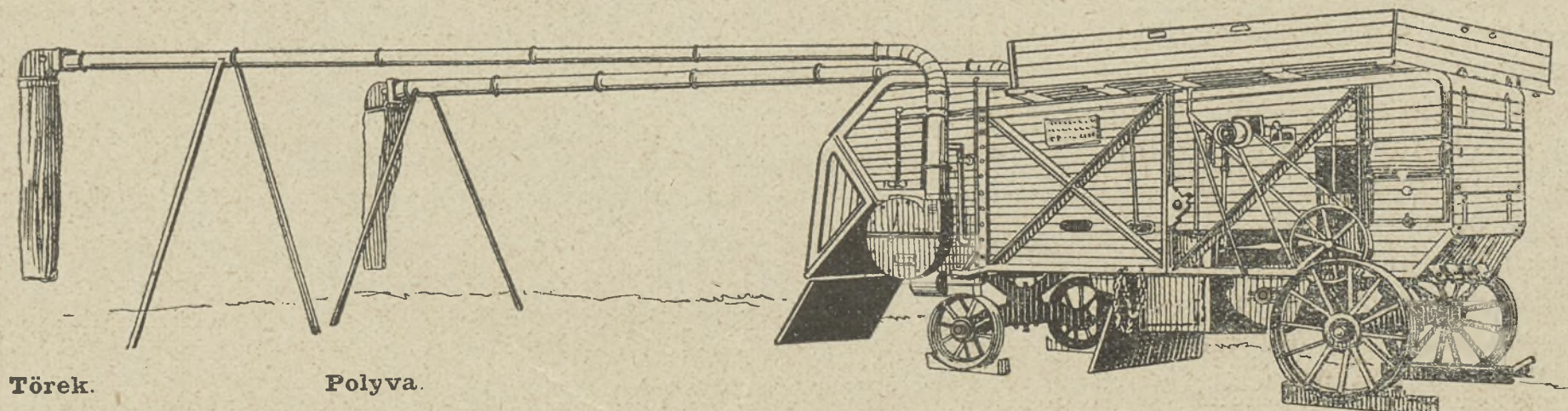
A Magyar Gazdaszövetség szervezkedésének

92-ik ábra. Cséplés »Case« automatikus cséplőkészlettel.

Szabadalmazott polyva- és törek-elfuvó készülék minden irányba forgatható karokkal.

Nagy munkás-megtakarítás! Kényelmes portalan cséplés! Pormentes tiszta polyva!

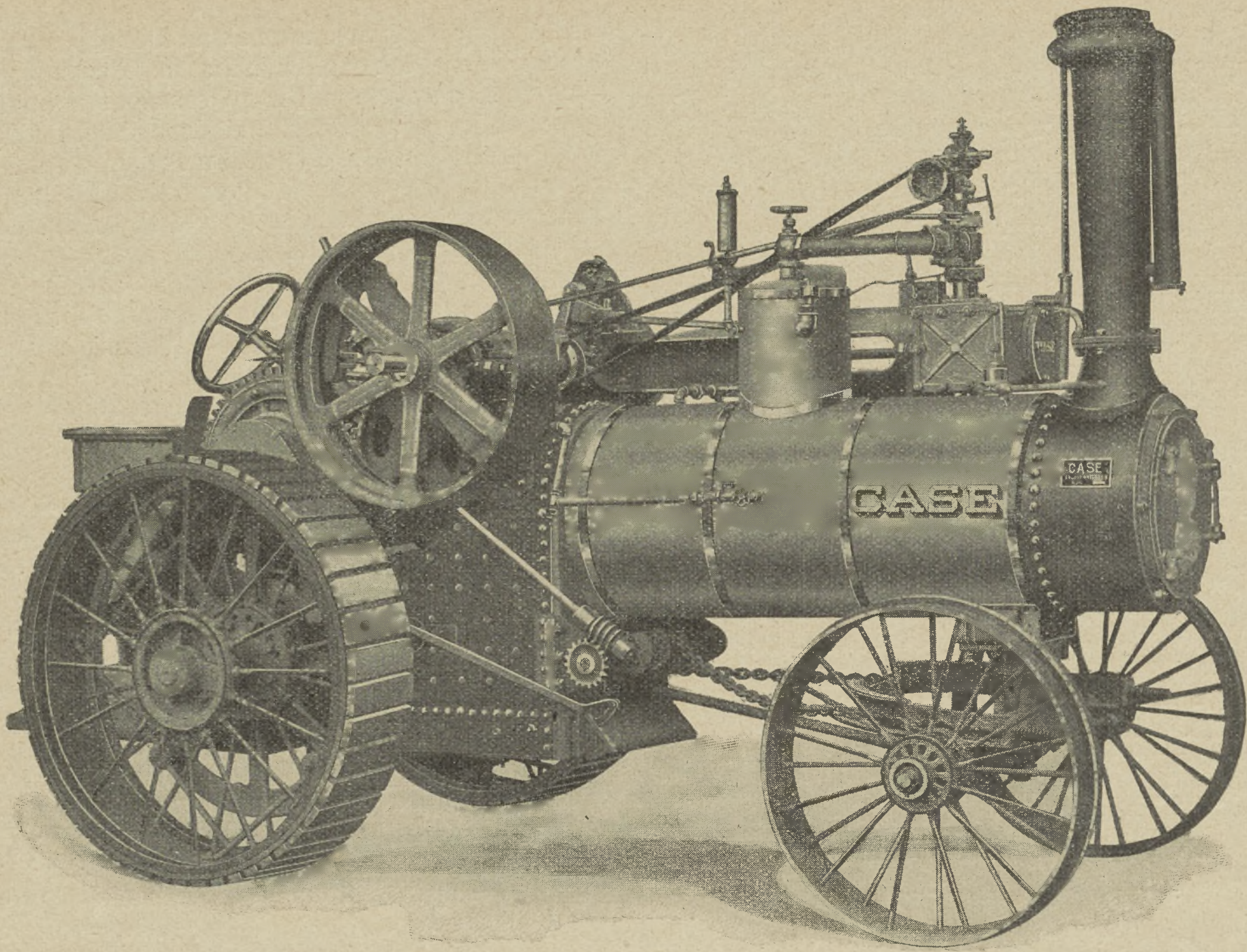
Legtökéletesebb rendszerű **gőzcséplő készletek.**

Szabadalmazott WELGER-féle

SZALMAPRÉSELEVÁTOROK, UTIMOZDONYOK.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T. Budapest, VI., Váci-ut 19.

Jutányos árak. Kedvező feltételek. Teljes jótállás.

93-ik ábra. »Case« utimozdony.

egyik főcélja még ezenkívül a szociális munka irányítása, a földmivelők érdekeinek gondozása, a földmivelők gazdasági boldogulásának biztosítása. A Magyar Gazdaszövetség sürgősnek tartja a gazdák és földmivelők országos szervezését, mert nem tűrheti, hogy oly emberek kezdjenek a gazdasági bajok gyógyításával foglalkozni, akik sem hozzáértés, sem megbízhatóság, sem hazafiság tekintetében kipróbálva nincsenek. Hogy a siker minden reményével foghasson hozzá a gazdaszövetség a munkához, országszerte képviselősegeket fog szervezni, amelyek gyakori tanácskozás tárgyává jogják tenni az orvoslást igénylő bajokat, megállapítják a szociális teendőket sorrendjét, állandóan figyelemmel fogják kísérni a szociális mozgalmak folyását és védelmezői lesznek a földmivelő kiscgazda erkölcsi és anyagi érdekeinek. Ha ezek a gazdasági képviselősegek országszerte szervezve lesznek, akkor lassan-lassan minden rázkódás nélkül is meg tudjuk szüntetni a létező bajokat s egyengetni tudjuk a földmivelő kiscgazda megerősítésének útjait. Hiszi, hogy ez a palicsi gazdagylülés kiinduló pontja lesz a hatalmas országos szervezkedésnek. Hogy éppen a Bácska földjén, így fejezi be előadását, Szabadkán, ebben az erős gazdaságban bontjuk ki az országos szervezkedés zászlaját, az nem véletlenül, hanem azért történik, mert tudjuk, hogy az erős bácskai gazdák szavát meghallja az ország minden gazdája s azt a fölthívást, melyet a bácskai gazdák hozzájárulása szentesít, minden gazda kötelező parancsnak fogja tekinteni.

Az előterjesztett határozati javaslatához Nagy Emil országgyűlési képviselő szól, különösen hangoztatván azt, hogy a gazdák a törvényhozásban is törekedjenek maguknak képviselőt szerezni.

Ezután módosították az alapszabályokat, végül a szövetségi téren sikereket elért falusi vezetőemberek között szétosztották a Károlyi jutalomdíjakat s megválasztották az igazgatóválasztmány egyharmadát.

A lakoma.

A nagygyűlést délután 2 órakor 800 teritékes társaslakoma követte a fürdő vendéglőjében. Az első szónok Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter volt, ki a királyra üritette poharát. Bíró Károly szabadkai főpolgármester Darányit éltette. Purgly Sándor Pallavicini örgrófot, a magyar mezőgazdaság és szövetség vezéremberét köszöntötte föl. Wojnics szabadkai főjegyző, Fernbach Károly bácsbodrogmegyei főispánt éltette. Pallavicini Ede örgróf Bács-Bodrog vármegye, különösen pedig Szabadka város közönségét aposztrofálta felköszöntőjében, a hol igazán szembetűnően látja, hogy kis-, közép- és nagygazda között nincs különbség, a mikor a magyar földbirtok érdekeiről van szó. Bernát István Szabadka város képviselőjét, Bács-Bodrog vármegye főispánját élteti, utána pedig Gulner

Gyula pestvármegyei főispán mondott nagyhatású köszöntőt, melyben utalt a jelen sötét politikai helyzetre, mely újabb küzdelmeket állít a magyar földmivelő elé. Darányit ma a magyar gazdaközönség vezérének tartja. A társaság este 6 órakor indult különvonattal vissza Budapestre.

A CASE automatikus aczéleséplőgép.

Lapunk e hó 13-iki számában az állatkiállítás kapcsolatos rendezett gépkiallításról számoltunk be és az újdonságok között megemlékeztünk rövidesen a CASE automatikus aczéleséplőgépéről is, melyet azonban akkor még csak illusztrációkból és leírásból ismertünk, mivel a gép szállítási késedelem folytán nem érkezett meg idejében. A gép azonban megkésve bár, de végre mégis csak megjött, úgy hogy a Case gyár magyarországi vezérképviselője Hahn Arthur a kiállítás utolsó napjában még üzemben is bemutathatta azt a jelen volt nagyszámu érdeklődők előtt.

Mi, kik már legutóbbi cikkünkben is jót jósoltunk ezen gépnek az ismertett leírás alapján, nagy érdeklődéssel foglalkoztunk azzal és a szerkezetet beható vizsgálatnak vetettük alá, melynek eredményeképp megállapíthatjuk, hogy valóban oly kiváló újdonsággal ismertett meg bennünket a praktikus amerikai, mely hatalmas védőfegyver munkásaink túlzott bérkövetelése ellen. Ha nincs munkás, ha túl drága a munka, géppel segít magán az amerikai és ott tartunk ma már mi is, hogy cséplésünket oly géppel végeztessük el, mely maga etet, maga mázsál, a szalmát, pelyvát kifujja nagy távolságra és így maga rak kazlat, úgy hogy a cséplő kezeléséhez 8 munkásnál több nem kell.

A Case cséplőgép megtekintésénél legelőbb is szemünkbe ötlük, hogy a gép tiszta aczélből van, a mi a tűzbiztosság és tartósság szempontjából minden esetre igen praktikus dolog. Igen erős aczélskeret és galvanizált aczel oldalfalak képezik a gép vázát a gép sarkain pedig erős szegletvasak merevítik a keretet.

A gép kívülről ránézve komplikáltnak látszik, a dolog magyarázata az, hogy a mi gépeinknél az egész szerkezet a szekrény belsejében van elhelyezve, itt meg kívül, a szem előtt, belül nincs egyéb, mint a dob, szalma és törekrázó és sziták.

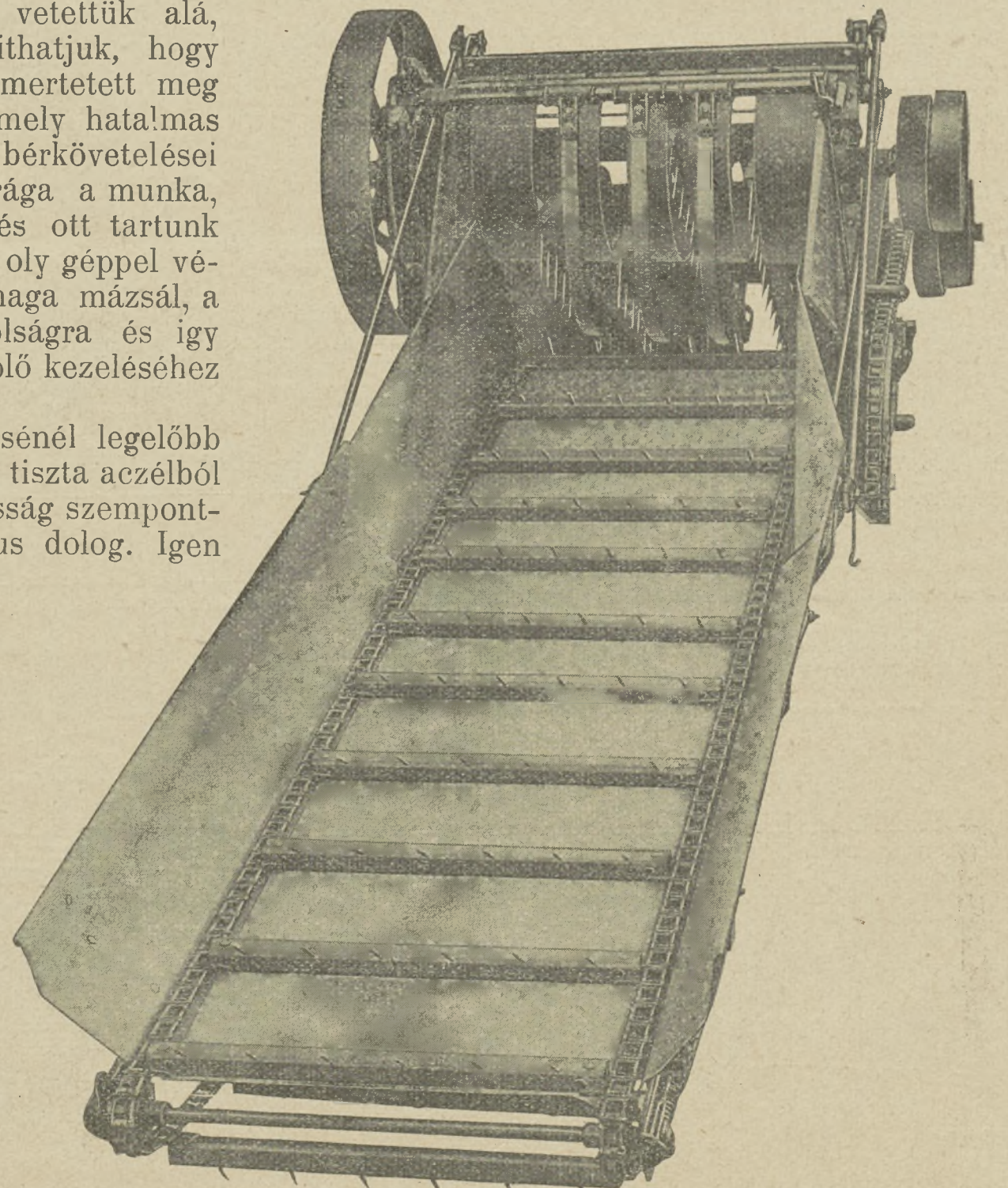
A gép belső szerkezetét röviden ismertetjük és olvasóink a 91-ik számú rajzunkban bemutatott hosszmetzet alapján ezen leírásunkat figyelemmel kísérve a cséplő működését kellőképp megismerhetik.

Jobb oldalt látszik az önetető, a gép alá visszahajlítva (a hosszmetzet a cséplőt vesztglő állapotban mutatja). Erről később még megemlékezünk és ezért itt csak annyit említünk, hogy a kévék automatikusan vezetve a dobhoz jutván, a 20 vánkoslécczel bíró dobban kicsépltetnek. A Case gépek fogas dobbal készülnek, abból az elvből kiindulva, hogy a szeges gép ugyanazon erővel több és jobb munkát végez, ha a dob és kosár egymással arányosan, helyesen vannak beszerelve. A nagyobb munkaképesség elérése érdekében a dob nagy átmérővel bíró és ezzel kapcsolatban a dobkosár és rostafelület is igen nagy. A nagy kerületű dobban lévő fogak kisebb forgási sebesség mellett is megfelelően gyorsan haladnak. A dob percenként csak 750 fordulatot tesz és ez a lassu forgás sok tekintetben nagy előny.

A dob után lévő aczel szalmafogó és lazító a szalmát a szalmarázó egész szélességében egyenletes vékony rétegben elteríti. A vékony rétegben haladó szalmából a szemek és esetleg ki nem cséplott kalászok tökéletesen kirázódnak és a törekrázóra jutnak. A rosták és sziták ismert elrendezésűek, de lényeges javítás rajtuk, hogy utánállíthatók, minek folytán a tisztítás kívülről szabályozható, anélkül hogy a géppel meg kellene állani. Az utánállítható törekrázószita nyílásai olyképp szabályozhatók, hogy csak annyit engedjenek át, a mennyit az alsó tisztító elbir, hogy jó munkát végezhesse, az utánállítható alsószita pedig tökéletesen helyettesíti az azelőtt használt nagyszámu közönséges szitákat, mert a CASE cséplőnél még különféle gabonaneműek cséplésénél sem kell a szitákat kicserélni, hanem egyszerűen a nyílások nagyságának változtatásával kell a szitákat szabályozni. Az áthullott és a szelelő által kellőképp megtisztított szemek a zsákolókészülék, illetve az automatikus gabonamérlegbe jutnak és innen kerülnek zsákokba, vagy esetleg egyenesen a szekérre, míg az esetleg ki nem cséplott kalászok és a szél által ki nem fuvott hulladékok, felvonó és szállítócsiga segítségével visszakerülnek a dobba és újból kicsépltetnek. Ki nem cséplott részek ilyképp a gépből nem kerülhetnek ki.

Rendkívül érdekes és kitűnő szerelvény az önetető-készülék, amelyet rajzban szintén bemutatunk. Nemcsak hogy az etetőt és kévéfelvágókat takarítja meg ez a készülék, de ezen felül igen növeli a cséplőgép munkaképességét és az állandóan egyenletes etetés következtében a tisztítás is tökéletesebb lehet.

A kévék egyszerűen az önetető vezetékeire helyezendők, ahol a mi elevátorainkhoz hasonló szeges láncvezeték a dobhoz viszi azokat. A vezeték sebessége percenként 23—35 m-nyi haladásra szabályozható. Tisztán láthatók képen a kévéfelvágókések, mely készülék a szama felcsavarodásának meggátlására szalma-vezető lemezzel bíró. Az etetőasztal mozgása

94-ik ábra. Önműködő etetőszerkezet.

hasonló az emberi munkához; a kék végét felemeli és a kalászatokat a dobba tölja. Fennakadás, mint a kézi etetésnél itt ki van zárva. Az etetőasztal könnyen leszerelhető, hogy szükség esetén a dob és kosár hozzáférhető legyen.

Rendkívül elmés az automatikus sebességszabályozó. Ha a dob sebessége a rendesnél alább szál, az etetőkészülék is kevesebbet etet. Egy másik szabályozó pedig a szalmát állítja meg, ha túl nagy mennyiségben kerülne az etetőbe, olyképp, hogy a gereblyevezeték lánczainak menését lassítja, esetleg pedig egészen megállítja, míg a késkarok a szalmafelesleget gyorsan tovább nem viszik.

A fuvókázaló —ik ábránkon látható szépen, mely a cséplőgépet munkához felállítva ábrázolja. Hatalmas szelelő a fuvócsőbe fujja a szalmát és polyvát, melyen keresztül, a felül lévő állítható sapka által irányítva, a szalma és polyva automatikusan kazalba fuvódik. A polyvát egy külön kisebb fujtaton át esetleg külön kupacba is lehet fujni. A fuvócső automatikusan kör alakban forog. A körív nagysága szabályozható és ez által a kazal nagysága is megállapítható. A fuvócső magassága is beállítható. Alacsonyán kezd a kazal rakást, majd fokozatosan emelkedik, és ilyképp 8 m. mag s kazlat is képes rakni. A cső könnyen kihúzható és összetoldató.

Az ily szerelvényekkel ellátott Case aczélcseplő napi munkaképessége egészen 300—400 mm.-ra emelkedhetik, kezeléséhez pedig nem kell más, mint 4 munkás a kévehordáshoz, kik a kékvetet az önetető vezetékére hordják, 1 ember a zsákolóhoz és 1—2 munkás a fuvókázaló felügyeletére, kik a kazal széleit igazgatják. Csak egyetlen aggodalmunk volt, ez pedig az, hogy hallomásunk szerint az amerikaiak nem figyelnek annyira a cséplés tisztaságára és magvesztésre, mint a hogyan mi szük terméseinknél kénytelenek vagyunk. Erre nézve azonban a gyár képviselője *Hahn Arthur*, (Budapest, VIII. Ullői-ut 52/B.) kijelentette, hogy *szívesen szállít cséplőgépet oly garanzialis kikötés mellett, hogy a mennyiben a gép munkájának minősége nem volna legalább is oly jó, mint bármily más itten ismert első-rangu cséplőé, úgy kártérítés nélkül, szó nélkül visszaveszi a gépet.*

Ezen cséplőgéphez megfelelő utimozdonyt importált a CASE gyár, melyet 93-ik ábránkon mutatunk be. Az uti mozdonny szerkezetére itt nein térünk ki, mert az ismeretes már a Magyarországon dolgozó CASE magánjáró gézeké után. Ezen kisebb utimozdony szerkezte tökéletesen megfelel a nagyobb szántó magajáró gépeknek, melyek 8, 10, 12 és 14 vasu ekejarral

párosítva, mint Case magajáró gézeké már nálunk is ismertek. Utimozdony helyett esetleg közönséges gőzmozdonyt is szállít a gyár a cséplőhöz, mely mozdonnyok különösen olcsóságukkal keltették fel érdeklődésünket.

Részletesebben számolunk be az aczélcseplőről, mert oly fontos ujtásnak tartjuk, mely méltán megérdemli gazdáink teljes érdeklődését. Franciaország és Oroszország átvették már Amerikától az automatikus aczélcseplőt, a munkaviszonyok bennünket is erre az utra terelnek. Az idők változnak, a kor halad és mindenki úgy segít magán, ahogyan tud!

A tavaszi szántások káros hatása.

Azon esetben, ha termő talajunkat ősszel meg nem szántjuk, tavasszal kell megszántanunk; a tavaszi szántás által azonban talajunk téli nedvességét párologtatjuk el, a talajnak pedig porhanyóságát többé vissza nem helyezhetjük, mert a tavasszal megszántott talaj, ha még a legjobb munkát igéri is, akkor sem marad a szántás hézagok nélkül, minek következtében a felszántott talajba a levegő könnyen behatol, különösen tavaszi szeles időjárás alkalmával a talaj hamar kiszárad, a minek következtében a tavaszi szántásba vetett magvak csak részben tudnak kikelni, nagy részben csirának indulna, ha hosszabb szárazságok következnek be, a további csirázás vagy gyökér fejlődés megáll, vagy teljes pusztulását idézi elő az elvetett magvaknak.

A tavaszi szántásokon elvetett terményeknek ritkasága és a növényzetnek sárgás színezete szintén a tavaszi szántások káros hatására vezethető vissza, a termény ritkasága a fent indokolt szárazságok következménye, a megmaradott ritka vetés sárgasága pedig a száraz időjárás mellett, a gyökér fejlődésének megakadásából, sok esőzések beálltával pedig, mivel az altalaj porhanyítva nem lett, a felesleges nedvességet befogadni nem képes, a növény gyökerei vízzel telített talajba kénytelen 3—4 napon át állni, a levegővel való érintkezése ez idő alatt lehetetlenné van téve, a növény a megfulladás veszélyének van kitéve, s ezen káros hatás következtében megsárgul, fejlődésében megakad, a mely betegséget többé teljesen kiheverni nem bírja, hanem sovány vékony szalmájával és annak beteges fejlődésével hozza meg sovány magtermését.

Nagyon kedvező időjárás mellett lehet remélni a tavaszi szántáson eredményes növény fejlődést, jó termést azonban soha.

Legyen a talaj bármilyen összetételű, azon az őszi mélyművelés hatása mindig szembetűnőleg nagyobb termést eredményez, mint a tavaszi szántások alkalmazásával.

Az őszi mélyművelés be képes fogadni a téli nedvességet, az tavaszra kellőképpen meg is kapja az altalajjal kapcsolatos hajcsövességét, a minek következtében a kellő nedvességnek a növényhez vezető képességgel rendelkezik, a feltalaj könnyen művelhető marad, miből kifolyólag a feltalaj porhanyós tartásával a talaj nedvesség megtartható, a mely körülmény a növényzet folytatólagos fejlődését biztosítja.

Eredményes termelés pedig csakis ott várható, ahol a növény folytatólagos fejlődésének feltételei biztosítva vannak.

Általában a gazdák nagy része még ma is azon téves hitben vannak, hogy ha őszi szántását tavasszal meg nem szántja újból, azon annyi gyom fejlődik, hogy nem fog birni vele a kapálással.

Igaz, hogy az őszi szántáson a gyom hamarabb fejlődik, mint a tavaszi szántáson, de mit bizonyít ez, ugyan azt, hogy az őszi szántás a növény fejlődésére sokkal kedvezőbb hat, mint a tavaszi szántás, éppen ezen kedvező hatását az őszi szántásnak kell kihasználni termelendő növényeink fejlődéséhez, azt pedig azon munkálatl érjük el, hogy a tavaszi szántások helyett, az őszi szántáson korán, a mint csak a földre rá lehet menni boronáljuk azokat, részben, hogy a kelésben lévő gyommagvak csiráit megsemmisítsük, részben pedig a talaj felszínét porhanyítjuk, hogy a téli nedvesség el ne párologhasson.

Ha az őszi szántáson a tavaszi vetés előtt még mindig annyira mutatkozna a boronálás után a gyom mennyisége, hogy az veszélyeztetné az elvetendő magvak rendes fejlődését, az esetben a boronálás után néhány nappal extirpátorral vagy lókapáknak csekélyen való nyesésével tisztítsuk meg a talajt a gyomoktól és csak azután vessük bele a tavaszi vetőmagot.

Azon esetben, ha ily módon járunk el, elérjük, hogy tavaszi vetéseink egyenlően kelnek és azok fejlődése akadályozva nem lévén, sőt a meglévő téli nedvesség hatása folytán jöjjön bár hosszabb ideig tartó tavaszi szárazság, a növény folytatólagos fejlődésének akadálya nem lesz, miből eredőleg, a termés kedvező alakulását várhatjuk.

Iparkodjon tehát minden gazda termő talaját ősszel jól megszántani, hogy megelőzhesse a tavaszi szántások káros hatását.

Hogy pedig az őszi folyamán munkáját a beálló fagyok előtt be is végezhesse, szaporítsa meg már július hó folyamán iga erejét, vagy ha kiálkozik alkalom mélyítő szántásnak, gézeke bérszántással való teljesítésére, fogja meg a kedvező alkalmat, mert az a kiadás, a mit a mély, művelésre fordít, 100%-al biztosan térül meg az első évi termésnél, a következő 4 éven át pedig még 200% hasznot biztosít a terményeknek magasabb hozadéka által.

Elítélendő gazda az ma már, a ki a földjébe tavasszal ekét visz be, legjobban azonban maga az a gazda érzi annak káros hatását, a kinek tavaszra sok szántani valója maradt.

Sokan azzal érvelnek, hogy a trágyát tavasszal le kell szántani, a mit télen kihordott, igaz, hogy azt le kell szántani, ha már a télen terigetve kihordottuk, de annak is megegyszer annyi hasznát veszi a gazda, ha a trágyázandó területéhez télen a trágyát a tábla szélére hordotta és azt aratás után a táblára széthordva azonnal le is szántja, így nem maradna tavasszal szántandó területe és termése nagyobb lenne.

Mellőzük tehát a tavaszi szántásokat és végezzük azokat ősszel, hogy nagyobb biztos termések kövessék költséges földmunkalatainkat.

Legyen jelszavunk az, hogy munkalatainkkal segítsük elő növényeink folytatólagos fejlődését.

Jalsoviczky János.

A len és mütrágyázása.

Ha figyelemmel kísérjük a külföld terméseredményeit, az egyes kulturnövényeknél szembe-tűnő, hogy azok átlagtermései jóval nagyobbak a nálunk elérteknél. Ezen nagyobb terméseredmények oka nemcsak a külföldön általános ok-szerűbb mélyművelésben, a vetőmag gondos megválasztásában és a növények nemesítésében, hanem az igen nagy mértékben alkalmazott mütrágya használatban található.

Ismeretes és elterjedt tapasztalat, hogy a len-növény a talajerőt nagyon igénybe veszi s hogy nagy és jó minőségű termésre csak akkor számíthatunk, ha ugyanazon területen a lent csak minden 6—7-ik évben termeljük. Száraz, meleg

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti

gyapju-aukcziókra,

melyek első sorozata f. évi július hó 7-én veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapju-árverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar“ címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank
Áruosztály — Gyapjuárverések
Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.

Graepel Hugó

betéti társaság.

Malomépitészet, gép- és rostalemezgyár.
Marchall Sons, Co. Ltd. Vezérügynöksége.

Budapest, V., Váci-ut 40—46.

TÖREKROSTA
GRAEPEL HUGO SZABADALMA

Ajánlja:

Gőzcséplőkészleteit, malomgép-
peit, egész malomberendezé-
seket, lyukasztott lemezeket.

Szabadalm. Graepel-féle
lemeztörekrostaít.

20.000-nél több kifogastalan üzemben.

Árjegyzék, leírás, minta kívánatra in-
gyen és bérmentve.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukor-
betegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipócsi
Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

éghajlat, tulnedves altalaj, sekély mívelés, elégtelen trágyázás, fejletlen vetőmag használata a kóró termés mennyiségének rovására történik. A vetőmag eredete és idősebb volta szintén nagyon is figyelembe veendő, ha jó eredményeket akarunk elérni a termelésnél.

A rozstermelésre legmegfelelőbb s legelterjedtebben használják az oroszországi, rigai és pernai lenmagot. Ezekkel Oroszország Európa valamennyi lentermelő államát elárasztja. A rigai öböl északkeleti oldalán fekvő Riga környékéről származó lenmag Belgium, Franciaország, Írország és Németországba kerül; az öböl délkeleti oldalán fekvő Pernau környékéről származó lenmaggal Németország délre fekvő részei, Ausztria és Magyarország látják el szükségleteiket.

Ezen északvidéki rosttermelésre használt orosz lenmagvak első, ugyiszintén második utántermésű magja is még jó eredménnyel használható rosttermelésre, de már az ezeknél idősebb utántermésű vetőmag használata kerülendő, mivel a termés nagyságának és minőségének hátrányára lehet.

A lentermelésénél érett istállótrágya bőven adandó. Nem ajánlatos a trágyát közvetlen a len alá adni, mert a mi viszonyaink között a trágya rendszeren csak késő őszzel kerül a táblára s lesz alászántva, a mikor már annak felbomlása s átalakulása a légköri hőmérsék alászállása folytán lassuvá válik. Az ily talajon a lennövény a trágyának tavasszal újra meginduló felbomlási folyamata következtében könnyen kiszűs a rost minősége is szenved. Mivel nyár végével, kora őszzel len alá a területet megtrágyázni, alászántani rá nem ér nálunk a gazda, mikor az érett trágya átalakulása nagyrészt még végbe nem lehetne, legcélszerűbb az istállótrágyát bőven az elővetemény alá adni, hogy a fenti hátrányok és a talaj elgyomosodása elkerülhetők legyenek.

A lennek legjobb előveteménye a lóhere, ez azonban a második kaszálás után feltörendő. Jól megtrágyázott tengeri vagy csalamádé szintén jó előveteménye a lennek.

A len, mint minden növény, fejlődésekor a talajból többféle tápanyagot vesz fel, melyek közül legfontosabbak a N., P. és K. miután ezekből többé-kevésbé szűkölködnek az egyes talajok, utánpótlásra szorulnak.

A különféle növények különböző arányban vesznek fel e három fontos tápanyagot. Vannak növények, melyek nagymennyiségű N.-t, mások P.-t, ismét mások, melyek igen sok K.-t fogyasztanak. A talaj tápanyagszegénységét N., P. vagy K. hiányát a tanult gazda kísérletek és vizsgálatok nélkül is megállapíthatja, ha tisztában van azzal, hogy a növény mely része igényli főként a N.-t, melyik a P.-t és K.-ot. Ismeretes, hogy a N.-t a növény főképpen a törzsnek, szárnak, ágak, oldalhajtások és levélzetének képzésénél használja fel. A P.-t és K.-ot azon részeinek kifejlesztésére használja, melyek a fajfentartásra szolgálnak, vagyis a gyümölcs és magképzésre. Nyilvánvaló tehát, hogy a P. és K. legfontosabb szerepe a magotermő növényeknél van, melyek aránylag legnagyobb mértékben vonják el a talajból e két fontos tápanyagot, míg a N.-nak a fű és takarmány feléknél jut fontos szerep, hol a szár és levélképzés a fő. Vannak növények, melyek nagy mennyiségű P.-t, mások melyek nagymértékben K.-ot használnak el a talajból s ezen tápanyagokból a talaj pótlásra szorul. Halvány zöld színű, visszamaradt, beteges növényzet valamely talajon a talaj N. szegénységét mutatja. Oly talajok, hol a növényzet erőteljes fejlődés mellett gyenge bimbózást, kevés virágot és gyümölcsöt, magot hoz, ily talajokból többnyire bő N. tápanyag mellett hiányzik a P. vagy K., avagy mindkettő elegendő mennyiségben. Nitrogén pótlására kevés kivétellel (tözeges talajok) valamennyi talaj rászorul. P.-t is kisebb-nagyobb mértékben pótolunk kell. A mi a káliumot illeti, vannak talajtípusok, melyek nagy mennyiségben tartalmazzák a K.-ot többnyire hegyoldalak, hegyek lábainál elterülő talajok. Legtöbb vöröses agyagtalaj különböző, de többnyire fölös mennyiségben tartalmaz K.-ot.

A len nagymennyiségű Káliumot használ el a talajból s mint az ezirányban végzett műtrágyázási kísérletek mutatják, megfelelő műtrágyák használata közvetlen len alá a termés mennyiségét tápanyagban szegényebb talajon nagy mértékben növelik, és a tiszta jövedelem k. holdanként ezáltal jóval magasabbá emelhető.

A talajok tápanyag hiányáról biztos adatokat

a pontosan végrehajtott műtrágyázási kísérletek nyújtanak.

A len káli szükségletének megállapítására és a termés fokozására az irlandi mezőgazdasági állomás által különféle káli trágyákkal éveken át végzett kísérletek 1200 négyszögöles parcellákon. A termés eredmények áztatott lenkóróból az egyes különbözőképpen műtrágyázott parcellákon a következők voltak:

I. parcz. trágyázatlan, 1089 kg. lenkóró, ebből 165 kg. vagyis 15% rost származott. II. parcz. 300 kg. kainit őszzel, 1288 kg. kóró, ebből 206 kg. azaz 16% rost származott. III. parcz. 65 kg. 40%-os káli tavasszal, 1323 kg. ebből 213 kg. azaz 16,2% rost származott. IV. parcz. 150 kg. kainit és 125 kg. repcefogácsa őszzel, termés 1407 kg. kóró, ebből 232 kg. azaz 16,2% rost származott.

Az elvetett vetőmag parcellánként 65 kg. eredeti orosz rigai lenmag volt.

Mint látjuk a legjobb eredményt a kainittal adott repcefogácsás kísérlet adta. A liszté örölt repcefogácsa nagy mennyiségű könnyen felvehető káliumot tartalmaz s használata nagyon ajánlatos, hol a talaj káli szegény. Külföldön, Belgiumban len alá, Olaszországban kender alá nagy előszeretettel használják trágyaképpen az olajfogácsaféléket s mint a termések mutatják, jó eredményvel. Figyelembe véve azt, hogy nálunk a rosttermelésnél mellékterményként k. holdanként néhány q lenmagot is nyernek, kisebb mennyiségű Fosfor trágya alkalmazása indokolt.

A fenti kísérleti eredmények igazolják, hogy a lennek legfontosabb tápanyaga a kálium, miért is helyesen cselekszik a lentermesztésével állandóan foglalkozó gazda, ha gazdasága talajának káliszükségletét 2—3 éven keresztül különböző táblákon, hol éppen lent termel, kisebb fél vagy egész holdas parcellán, műtrágyázási kísérlettel megállapítja s a mennyiben a kísérletek kálitrágya használatát javasolják, a termés és jövedelem fokozása érdekében egész lenvetése alá megfelelő mennyiségben általa már kipróbált káli trágyát alkalmaz. *Havas Géza.*

A szőlők állása.

Az 1909-i év nem valami kedvező kilátások között kezdődött. Az abnormálisan korai és hosszú tél sok kárt okozott a szőlőkben s bár általában a tőkék elég jól teleltek át, még is — különösen régebbi ültetéseknél — sok tőke elhalt és az utánaültetési hányad a rendesnél jóval nagyobb volt. A korai őszi fagy sok vesszőt éretlenül talált meg, ezek persze elpusztultak. A tavasz kései beállta következtében a kihajtás is nehezen indult meg, de miután április második felétől kezdve az időjárás türethető volt, a szőlők lassanként behozták a késedelmet és ma egész normálisan állanak.

A hosszú télnél sokkal nagyobb károkat okoztak azonban a május elejei fagyok, a melyek némely helyen a várható termés kétharmad részét is elpusztították. Ijesztő hírek kerültek ekkor forgalomba, de ma kitűnik, hogy a fagykárt akkor tulbecsülték, mert a tőkék sok helyen újból kihajtottak s a fiatal hajtásokon elég szép termés mutatkozik.

Jelenleg a szőlők virágzásban állanak, sőt a korai fajok elvirágoztak is már. Miután a virágzásnak országszerte szép időjárás kedvezett, feltételezhető, hogy a szőlők tulnyomó részben jól virágoztak el, a mi által a terméskilátások javultak.

Mindezekből kifolyólag az a prognosztikon állítható fel, hogyha az időjárás általánosságban kedvező marad, ugy az idén egy mennyiségileg *közepes*, legjobb esetben *jó közepes* termésre számíthatunk.

Tekintettel arra, hogy a múlt évi szüret kiválóan gazdag volt, ugy azt hisszük, nem tévedünk nagyon, ha az idei szüretet a múlt évinek felére, tehát kb. 4 millió hektoliterre becsüljük, a mi az utolsó évtized normális átlagának felel meg.

Nem tudjuk eléggé hangsúlyozni és gazdátársaink lelkére kötni, hogy *idejében gondoskodjanak a termésnek megfelelő hordók beszerzéséről, különben idén az árrombolás szüret idején még sokkal nagyobb mérveket fog ölteni*, mint tavaly. Senki se feledkezze meg arról, hogy múlt évben szüretkor *sok százezer* hektoliter bort, illetőleg mustot adtak el a megszorult gazdák *6—10 koronáért* hektoliterenként, tehát jóval az előállítási áron alul, csakis azért, mert nem volt hordójuk, a melyben

a mustot elhelyezhették volna. Ezek a szüreti olcsó eladások azután végzetes hatással voltak a borárak alakulására, miután a kereskedők, a kik ily módon borszükségletük nagy részét beszerezték (voltak egyes czégek, a melyek 40—50,000 hl. ily olcsó bort vettek) rendkívül tartózkodóan viselkedtek a további vételeknél és a lehetőségig nyomták az árakat. A termelők tervbevett „*kiéheztetése*“ nem sikerült ugyan, miután még a pénzsűkiben szenvedő gazdáknak is volt annyi gerinczük, hogy a múlt évi valóban ritka jó minőségű bort nem vesztegették el a kínált, potomnál is aluli áron és így lassanként félig-meddig elfogadható árak képződtek ki, de azért a szüreti készületlenség hatását nagyon megéreztek.

El kell tehát követni, hogy az idén hasonló kinos helyzetbe ne kerüljünk és tisztességes árakon adhassuk el borainkat.

Most van az ideje, tisztelt gazdátársaim, hogy a hordók beszerzéséről gondoskodjunk, mert szeptemberben azután hiába szaladunk fűtől-fához, a kádárok akkor kincseket akarnak szerezni a hordókon és jószimatu spekulánsok már előre összeszedtek minden kapható használt és ócska hordót, hogy azokat aztán háromszoros áron sózzák a megszorult termelők nyakába. Tanuja voltam mult őszzel, a mikor ócska bűdös spiritusz hordókat, a melyekbe még moslékot sem szabadott volna tartani, 8—10 koronát fizettek hektoliterenként a gazdák, tehát egy oly árat, a melyért idejekorai gondoskodással prima tölgyfából készült új hordót kaptak volna.

Sokan talán tulzottnak tartják aggodalmaimat, mondván, hogy az idén ugy sem lesz oly nagy termés, hogy hordóhiány következhetne be. Ez áll ugyan, de ne tessék elfelejteni, hogy a múlt évi 8 millió hektoliteres termésből *2—3 milliót* valószínűleg *át fogunk vinni* az új kampanyba, míg a múlt évben ugyszólván *alig volt néhány ezer* hektoliter óbor a pinczékben.

Tagadhatatlan, hogy a hordóárak évről-évre feltarthatatlanul emelkednek, a minek oka a faanyag és munkabérek állandó drágulásában keresendő. Ötven hektoliteren felül ma a *czement-hordók* már ocsóbbak, mint a fahordók és mennél nagyobb a szükségelt irtartalom, annál ocsóbbá jön hektoliterenként a *czementhordó*, míg a fahordónál ennek éppen az ellenkezője áll. A külföldi nagy bortermelő államokban nagyobb pinczéket most már *majdnem kizárólag czementhordókkal* rendeznek be. Legközelebb bővebben ki fogok e tárgyra térni és az érdeklődőknek szívesen szolgálom minden kívánt szakszerű felvilágosítással, miután bortermelésünk elsőrangú fontosságu érdeke, hogy megfelelő tartányok beszerzése vagy építése által, a szüret idejei árrombolásunk egyszer és mindenkorra eleje vételessék. *Teleki Andor.*

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdés. *Tejszin szállításra berendezkedés.*

30 drbból álló tehenészetem tejét eddig a szomszéd falu tejszövetkezetébe szállítottam. Az értékesítés így nagyon rossz és a fuvar naponta megemésztí az összes jövedelmet. Arra gondolok, hogy szeparatort szerzek be és tejszint szállítok Budapestre. Nagyon kérem tapasztalt gazdátársaimat arra, hogy a következő kérdésekre fölvilágosítást adni sziveskedjenek.

1. Mennyi tejszin szokott átlagosan lenni 100 liter tejből.

2. Mi a tejszin értékesítési ára Budapesten?

3. Kell-e a tejszint mindennap szállítani, avagy lehet-e a szállítást úgy berendezni, hogy minden 3-ad vagy 4-ed nap történjék?

4. Elégséges-e jégveremben tartani a tejszint, hogy napokig elálljon és mily hőfokra kell lehűteni, hogy szállítható legyen nyáron is? *M. S.*

Kérdés. *Takarmányok zsinórba szedése lógereblyével.*

Ezen lapokban olvastam, hogy a kaszáló géppel levágott luczernát nem villás munkások hánnyak sánczba — zsinórba — hanem ezt lógereblyével is lehet végezni, a mikor is a munkásoknak nincs egyéb dolguk csak a boglyázás. Én ezt megpróbáltam az idén amerikai lógereblyével, de a lógereblye nem birta a munkát és össze is tört. Tekintettel a munkáshiányra nagyon érdekeltem állott a lógereblyés zsinórozás, de ime nem ment. Az illető közlemény írója amerikai gereblyével végezte ezt a munkát?

K. W.

Kérdés. Mely szőlőfajták valók lapos vidékre?

Melyek azok a szőlőfajok, a melyek lapos vidéken legjobb jövedelmet hoznak. Továbbá kérünk értesítést, hogy mikép lehet legjobban a tölgyszőlőkből készített szőlőkarókat konzerválni. A héját le kell háncsolni? *G. gazdakör.*

Kérdés. A bordói lé tapadás hiányának pótlása a hagymaszárakon.

A bordói lé nem tapad a hagymaszárak simasága miatt. A lé ezen hiányát miként vagy mily szerrel lehetne pótolni? *N. A.*

Felelet. Czélszerű bélyegzése a marháknak czimü kérdésre.

1. A sütővassal való bélyegzés tényleg értékcsökkenést okoz, ezért az földmívelési miniszteri rendelettel tiltva van. Ezidőszert a legjobb és legbiztosabb bélyegzési módszer az „Autocrotalia” fülbevaló, meg a „Crotalia” bélyegzőnek módosított és tökéletesített alakja és ezidőszert a gyakorlatban legjobban bevált. A fülnek kiszakadása a lukasztás folytán nem következhet be, mert a lukasztással egyidejűleg a bélyegző is elhelyeztetik a fülben. A németországi „Herdbuchgesellschaft” az mind az autocrotalia fülbevalót használják hivatalosan. *Dr. K—c.*

2. Ajánlom a Hauptner (Berlin) által árult „Rodin” marószert. Ez a szórt lerágja, de a bőrben nem tesz kárt. Gyulladás okoz a bélyegzés helyén, a mi 5—6 napig is eltart, de kártétel nélkül elmúlik. A Rodin kezelése egyszerű. A szórt előbb ollóval lenyírják s aztán a masszába mártott bélyegzőt a nyírott helyre nyomják. Ez fájdalom nélkül végzett kényelmes operáció marha és lóra egyaránt ajánlható. *Dr. W.*

Felelet. Tavasszal vetett őszi buza czimü kérdésre.

Én is azt mondom, hogy a tavasszal vetett őszi buza nem hozhat a mi éghajlatunk alatt termést. Dr. Holdefleisz ezt megkísérelte és tapasztalása az volt, hogy a tavasszal elvetett őszi buza még szárba sem megy. Ez okból ajánlotta a németországi gazdáknak, hogy a késő őszel vetett, de csak tavasszal kikelő buzát, habozás nélkül szántsák ki. Erre Németország minden tájékról feleltek a tapasztalt gazdák, és előadták azt, hogy Holdefleisz téved. Azt a mit a tavasszal elvetett őszi buzáról mondott azt koncedálják, de a késő őszel, sőt télen vetett buzával, a mely csak tavasszal kell ki, azt tapasztalták, hogy kedvező időjárás mellett kifejlődik és egész jó terméseket is hozhat. Ezt azzal indokolják, hogy a kései buzák 16—20 nappal mégis előnyben vannak a tavasszal vetett őszi buzához képest és ez az időkülömbözet elégséges arra, hogy a későn vetett őszi buzát megnevelje. Nem beszélhetek tehát saját kísérleteimről, mert ilyeneket nem végeztem, de sebata referó.

P.

Felelet. Fokhagyma szagu tej czimü kérdésre.

Ha a fogyasztók arról panaszkodnak, hogy a tej fokhagyma szagu, akkor ez mástól nem eredhet, mint attól, hogy a tehének oly legelőre járnak, a melyen a vadhagyma Oenanthe fistulosa fordul elő. Tessék csak megvizsgálni a kérdéses legelőt és a vadhagymát meg fogja találni. A vadhagyma természetű nedves talajokon fordul elő. Alapcsövezés és mély művelés, gyakori kora műveléssel lassan elenyészteti e gyomot. *P.*

Felelet. Kőfal tetőzése czimü kérdésre.

Én már próbát tettem mészcementbe rakott cseréppel, a mivel kőkerítésemet befedtem. Nem ajánlható. A fagyok kiemelik a cserépeket a falból. Sokkal ajánlatosabb a fal tetejét hasábozva építeni portlandcementtel. Ez örökös! *C*

HIREK.

Időjárásunk Jásznagykunszolnok megyében. Időjárásunk állandóan rossz, egészen száraz. Voltak ugyan az előző héten a megyében apró, alig egy-két milis, helyenkint 8—10 milis esők, utóbbiak azonban ott, hol már előzőleg is több eső volt. Ezek azonban t. i. a megye és szomszédos területeken csak arra voltak jók, hogy a hűvös, sőt hidegnek is mondható idővel a rozsdát és peronoszpórát szaporítsák és terjesszék. A szaporodó rozsdá nagyobb mérvben az árpákat pusztítja. Vannak oly árpák, melyeket a rozsdá annyira ellepett, hogy kalászáat sem tudják kiirtani. A buzáknál pedig, már a legfelsőbb levélig hatolt. Hol van még az aratás, mily pusztítás lehet még egy pár hét alatt, mikor az itt-ott kivetet sarju kalász is már rozsdá

lepett. Mindennek daczára kielégítő 30—40 milis eső se volna minél előbb szükség, mert különben a kukorica is beadja mentül előbb a kulcsot és nem lesz belőle semmi, valamint a szépen indult késői kelésű zabból sem. Hogy milyen száraz itten a talaj, a legtöbb kelyen leginkább a másodkaszás luczernatarló igazolja. Két hét óta nem tud megindulni. Jászágnak pedig legelője nincsen. Jásznagykunszolnok megye, 1909. junius hó 24.

Kedvezőtlen terméskilátások Oroszországban. A „Petersburger Zeitung” legutóbbi számában a következőket írja: A moszkvai gabonakereskedők tekintettel arra, hogy a moszkvai kormányzóság területén az idén nagyon rossz aratás lesz, nagymértékben fölemelték a vetőmagnak szánt buza árát. Sőt ezután még drágábban akarják adni a vetőmagot. A kormányzóság, nehogy a lakosság vetőmag nélkül maradjon, ügynököket küldött szét az ország különböző vidékeire, hogy legalább 300.000 pud (egy pud körülbelül 16 és egynegyed kgr.) buzát vásároljanak.

A gabona és liszt ára Nagybritanniában. Londoni főkonzulunk legújabb jelentése kifejti, hogy Nagybritanniában, a szabad kereskedelem hazájában a buza és a liszt és ennél fogva a kenyér ára is nyomasztóan drága, a mi ellen a pékek és a kenyérgyárak hiába küzdenek azáltal, hogy lehetőleg tartózkodnak a vásárlástól. Az ár oly nagy, mint az Anti Corn Law League idejében volt, a mi tudvalevően előidézte a gabonavám megszüntetését.

A nagyszámi jubiláris kiállítás. A kiállítás ünnepélyes megnyitása 1909. évi junius hó 20-án reggel ment végbe a községi elemi iskola bejárata előtt. A megnyitáson részt vettek a következők: Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Hertelendy Ferencz főispán, Stojánovics György báró egyesületi elnök és neje, Stojánovits Iván báró országgyűlési képviselő és neje, Csernoch János dr. püspök, Ferenczy Sándor alispán, Manasszy Gyula klopódiai nagybirtokos, Gyika Elemér nagyszámi nagybirtokos, Knely Lajos perkoszvai nagybirtokos, Pacha Ágost ez. kanonok, Blaskovics Ferencz apátkanonok, Deutsch Andor butyini nagybérlő, Dobroszláv Péter és Péscha Miklós országgyűlési képviselők stb.

Hertelendy Ferencz főispán nagyszámu közönség jelenlétében nyitja meg a kiállítást és hathatós szavakkal annak adott kifejezést, hogy a mai kiállítással nemcsak a község 100 éves fennállásának magasztos ünnepét, hanem egyttal az erkölcsi és gazdasági haladást is ünnepli.

A megnyitó-beszéd után Hertelendy Ferencz főispán és Stojánovits György báró egyesületi elnök bemutatta a miniszterelnöknek a megjelent előkelőségeket és funkcionáriusokat, mire Wekerle Sándor miniszterelnök Bászél Elek II. titkár kalauzolása mellett, megtekintette a kiállítást, mindenütt tetszésének és elragadtatásának adva kifejezést.

Kilencz órakor kezdetét vette a templomban az ünnepélyes hálaadó istentisztelet, melyet Csernoch János püspök végzett. A szentmise végeztével a püspök lelkes, hazafias hangu szentbeszédet mondott és felszentelte a Földmívelők Gazdasági Egyesületének és az ipartestület új zászlóját. A zászlószentelés ünnepélye azután az iskola-épület udvarán folytatott. Déli egy órakor a Rohr-féle vendéglőnek nagytermében szanzolczvan terítékü banket volt, melyen Hertelendy főispán, Csernoch János püspök, Grósz esperes és Wekerle Sándor szónokoltak.

A banket után kezdetét vette a község közlegelőjén nagyszámu közönség jelenlétében a népies lóverseny. Ezen lóverseny két sik futamból állott, nyereg nélküli lovakon 800 m. távolság mellett.

A kiállítást a Temesvármegyei Gazdasági Egyesület a Délvidéki Földmívelők Gazdasági Egyesületével karöltve rendezte és pedig a mezőgazdasági részt a vármegyei gazdasági egyesület, az ipari részt meg a földmívelők gazdasági egyesülete. A rendezés fáradságos és körültekintő munkájáért Bászél Elek vármegyei gazd. egyes. titkár és Dold István a földmívelők gazd. egyes. titkárját illeti a dicséret.

Borvásár és gyümölcskiállítás. A sopronmegyei gazdasági egyesület borkiállítással és borvásárral kapcsolatos gyümölcskiállítást rendez. A kiállítást, melyet szeptember hó végére, legkésőbb október hó elejére tervezik, a földmívelésügyi miniszter is támogatja. A gyümölcskiállításon csakis Sopronmegyében termelt gyü-

mölcsök kerülnek kiállításra. A borvásárnak az a czélja, hogy a bortermelők régi borainak értékesítését előmozdítsa. Evégből a gazdasági egyesület gondoskodik arról, hogy a borvásárnak külföldön, különösen Ausztriában kellő propagandát csináljanak. Itt említjük meg azt is, hogy a gazdasági egyesület megkeresi a várost és a megyét, hogy a gyümölcs- és borkiállítást szintén támogassák és díjakat tüzzenek ki. Foglalkozik továbbá az egyesület azzal az eszmével is, hogy november hónapban Ruszton is rendezzenek borkiállítást és vásárt, hogy az új-borok kelendőségét mozdítsa elő. Csorbán a gazdasági egyesület ugyancsak szeptember hó folyamán terménykiállítást rendez. Ezt a kiállítást a miniszter szintén támogatja. A kiállítások és vásárok napját az egyesület igazgatóválasztmánya e hó 25-én tartott ülésén állapította meg.

Külföldi pezsgő a Hegyalján. Hegedüs Sándor hegyaljai vinczellériskolai igazgató adatokat tett közzé a Hegyaljára az idén történt pezsgőbehozatalról. A kimutatásból kitűnik, hogy: 1909. január 1-től május 31-ig, tehát 5 hónap alatt 25 hektoliter pezsgőt hoztak be a tokaji borvidék területére. 25 hektoliter körülbelül 3600 palaczk pezsgő. Ennyi pezsgő fogyott el öt hónap alatt a kis Tokajhegyalján, amelynek vagyoni romlásáról, nyomoruságáról egyre panaszkodnak. Egész bizonyossággal megállapítható, hogy ezalatt az öt hónap alatt nem vittek ki a Hegyalja területéről 3600 palaczk asszurbort.

A hordó drágasága. A hordó árának növekedése a szőlőbirtokosságra nézve súlyos adót jelent. Mult évben szüret idején a faedények ára hektoliterenkint oly nagyra növekedett, hogy sok helyen a must eladási árát kétszeresen is felülmutta. Az idén a helyzet még veszedelmesebbnek ígérkezik. Nem mintha a várható szüret oly kedvező volna, mint tavaly, hanem azért, mert a termelők hordóiban még nagy készlet van. Nehogy tehát a hordókereslet szüret idején rendkívüli arányt öltön, a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete fölhívást intézett a szőlőbirtokosokhoz, melyben előre figyelmezteti őket, hogy hordósükségletükről idejében gondoskodjanak. Egyttal pedig ajánlja a nagyobb pinczegazdaságoknak, hogy oly mennyiségben készíttessenek czementhordót, melyek különösen a must kiterjesztésére rendkívül alkalmasak, hogy a koronkenti terméstöbblet elhelyezésére elegendő legyen. Végül kéri őket, hogy járjanak közbe, hogy az államvasuti raktárakban, valamint egyéb közraktárakban megfelelő számu és nagyságu czementhordó és tartó állíttassék, melyet a nagyobb termelők, szövetkezetek és borkereskedők szükség szerint bérbe vehetnének.

APRÓK.

Az amerikai alanyfajok és a tavaszi fagyok. A májusi fagyok rendkívül nagy kárt tettek az amerikai anyatelepeken, a mely kárt a másodkihajtás még részben sem tudta jóvá tenni. Az idej vészőtermés gyenge lesz s ezért jól teszi mindenki, a ki jövő tavasszal szőlőt ültetni vagy oltványt készíteni szándékozik, ha a szükségelt alanyvesszőt idejekorán biztosítja magának. A mult évi vészőtermés jó volt és mégis sokan maradtak anyag nélkül, vagy kénytelenek voltak selejtes vészőket vásárolni, a mi már magában hordja sok későbbi bajnak csiráját.

Tarlóhántás automobil motorral. Olvasóink tudnak arról, hogy a Ivel-motorral a fehérmegyei Bicskén szántási kísérletek tétettek. Az eredmények nem voltak biztatók, mert a munkaeredmény költségei tulságosak voltak. Akkor a kevérs lóerőnek tulajdonították a gyenge eredményt, miért is a Clayton és Shuttleworth cég bécsi osztálya, egy sokkal erősebb benzintmotort, kétszerannyi lóerővel készített. Ezt a megerősített Ivel-motort Floridsdorffban kipróbálták. A motor szépen dolgozott, de a költség volt tul magas most is. A Clayton és Shuttleworth gépgyáros cég most egy Saunderson angol cég motorával kísérletez, a mely most már több reménnyel kecsegtet.

A sikságokra is alkalmas fenyők. A fenyőknek folyton nedves levegő kell. Tehát erős ködös, harmatos nyár. Ezt a hegyek közt föl is lelik, de a sikságokon, ha hosszú száraz periodusok következnek elszáradnak és elpusztulnak. A francia nemzeti gazd. egyesületben Vilmorin jelentést tett tapasztalatairól arra nézve, hogy mely fenyőfák azok mégis, melyek a szárazabb régiók-

ban is megtartják üde zöldjüket. Megemlíti a *Pinus pinsapo*-t, a másik helyen a *Pinus Cephalaria*, és a *Pinus Nordmann*, főleg az utóbbi bármily talajban gyönyörűen diszlik. Különösen az utóbbi halmozta el dicsérettel.

A Morava mezei öntözések. A marchfeldeni báró Pirquet Thavonhofban és Grab bérő Esslingenben hosszas kísérleteket tettek a földek öntözésével. Előbbi szélmotorral emelte ki a kutból, utóbbi gőzszivattyúval, ugyancsak kutból a vizet. A vízvezető árkok így sokba kerültek s a nagyon áteresztő marchfeldeni földek nagyon sok vizet elnyeltek, mégis sikerült e két kísérletezőnek bebizonyítani azt, hogy az öntözés és megfelelő trágyázással jelentékeny eredményeket lehet elérni. A kísérleteket 1906-ban Liebenberg tanár a bécsi gazdasági főiskolán folytatta. Ő sűrűn ásott kutakat (4 és fél méter mélységben) és benzinmotorokat állított föl szivattyúkkal. Először egy 4 hektáros luczerna táblával, mely 1000 m² táblákra lett vízvezető hátcsatornákkal ellátva. Egy 8 lóerejű benzinmotor (Langer és Wolf) 5.5 liter másodperces szivással teljesen ellátta a területet szükséges vízzel. Minden 30 napjan egyszer öntözték a táblákat. Az öntözetlen 40 mm. szénát adott hektáronként, az öntözött 108.42 mm. t. Az öntöző vízmennyiség volt, hektáronként 22,000 hektoliter. 1 mm. többlet luczerna előállítását mindent számítva 2 K 41 fillérbe került. Vöröshere és csalámádénál már nem volt ily kedvező az eredmény, szintugy nem volt jó az eredmény a cukorrépánál sem, valamint az árpa és zabnál sem, mert a költség fölemésztette és túlhaladta a többlet eredményt.

Szesz.

A szeszüzletben a forgalom e héten élénkebb kinalat és vételkedv mellett kielégítőbb volt és a szeszárak változatlan áron zárultak.

Elkelt *finomított szesz* adózva nagyban, 173.25—174.25 K-ig, adózatlanul 54.25—55.25 K-ig nagyban helybeli szeszfinomítóktól és olcsóbb árak mellett vidéki szeszfinomítóktól.

Élesztőszesz adózva 172—172.25 K-ig adózatlanul 53—53.25 K-ig kelt el nagyban felőmagyarországi vevők által vásárolva.

Denaturált szesz nagyban hordóval együtt 48 koronáig kelt el és 48—48.50 K zárul kötésre.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz 46.50—47 K volt ajánlva fix árban és 2.50—3 kor. jegyzésen alól prompt- és campanyszállításra.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 50.50—51.50 K.

Budapesti zárlalárak nagyban:

Finomított szesz adózva	173.50—174.25	K
Finomított szesz adózatlan	54.50—55.25	»
Élesztőszesz adózva	172.—172.25	»
Élesztőszesz adózatlan	53.—53.25	»
Nyers szesz adózva	171.50—172.—	»
Denaturált szesz	48.—48.50	»

Készáru-tőzsde 1909. június hó 25-én.

Fajta	100 kilogramm készpénz ára Budapest		100 kilogramm készpénz ára Budapest	
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:				
Tiszavidéki	75	—	79	33.65
"	76	32.75	80	33.85
"	77	33.15	81	—
"	78	33.45	82	—
Fehérmegyei	75	—	79	33.35
"	76	32.50	80	33.65
"	77	32.90	81	—
"	78	33.15	82	—
Pestvidéki	74	—	78	—
"	75	—	79	33.50
"	76	32.65	80	33.75
"	77	33.05	81	—
"	78	33.30	82	—
Bánsági	74	—	78	—
"	75	—	79	33.55
"	76	32.70	80	33.80
"	77	33.05	81	—
"	78	33.35	82	—
Bácskai	74	—	78	—
"	75	—	79	33.75
"	76	32.75	80	—
"	77	33.15	81	—
"	78	33.45	82	—
Rozs elsőrendű új középminőségű (új)			20.65	20.80
Árpa takarmányárú, elsőrendű			17.60	18.—
" másodikrendű			17.20	17.50
Köles elsőrendű (új)			19.90	20.20
Zab középminőségű (új)			19.40	19.80
Tengeri belföldi román v. bolgár			15.90	15.80
Repcezáposzta			—	—

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

A vetőmagvak forgalma nem igen volt élénk a legutóbbi napokban és nem is lehet csodálni, hogy a jelenleg még vethető magféléknek mily csekély a kelete, ha az összes takarmányövények kedvező állásáról szóló híreket halljuk. A csekély forgalomban természetesen nem is fordultak elő árváltozások, csupán bitorhere ára emelkedett erősen; mint-hogy általánosan hallatszik, hogy az idej magtermés a múlt évi termésnek alig negyedrésze lesz. Szívesen fizetnének 60 koronát 100 kilónként a reflektánsok, de nem akadnak eladók. Luczerna. Műt

évi termésmag francziák számára adatott el és legott el is irányított egy francia kikötőbe. A kölesfélék majdnem mind elfogytak; azonban eleendő készlet van még tarlórépa, — muharmag — és fűmagkeverékekből.

Kimutatás

a hazai nyilvános áruraktárak és szövethetesi gabonaraktárak gabona és őrlemény forgalmáról és készleteiről. 1909. június 12 től 1909. június 19-ig.

A forgalom és készletek részletezése	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri
mennyisége métermázsákban					
I. Készlet és forgalom.					
Készlet 1909. jun. hó 12-én	38102	77850	16485	51738	716914
Betét 1909. jun. 12-től rozás / 1909. jun. 19-ig	13513	3016	1059	6367	96831
Kita- 1909. jun. 12-től rozás / 1909. jun. 19-ig	20069	15099	2457	18952	68817
Készlet 1909. jun. hó 19-én	31546	65767	15087	39153	744928
II. Az 1909. június hó 5-én megállapított készletek részletezése.					
A) Nyilvános áruraktárak					
Barcs	2887	7614	—	4146	124158
Berettyóújfalva	77	1086	7	360	289
Békéscsaba	799	94	—	565	16352
Brassó	2866	4346	210	892	11286
Budapest	4620	14899	942	6528	257918
Csáktornya	3493	998	—	296	9671
Czegléd	806	1061	47	1242	2181
Debreczen	112	14682	—	3483	4963
Ermihályfalva	9	5058	—	46	8750
Fiume	5615	817	11097	3807	71009
Győr	—	355	—	751	21058
Kaba	—	24	—	100	740
Karcszag	432	—	—	56	1525
Kassa	—	—	—	1151	603
Kisújszállás	79	620	13	375	597
Kisvárd	150	1350	—	100	4500
Kolozsvár	—	—	—	—	—
Marosludas	2034	—	635	1354	9409
Maros-Vásárhely	—	—	—	—	—
Mátészalka	83	348	89	18	3999
Mezőkaszony	—	184	—	210	597
Mezőtúr	733	—	11	21	7140
Miskolcz	—	403	1106	2386	877
Nagybecskerek	—	—	—	442	48676
Nagykanizsa	1514	5349	183	755	4406
Nagyk roly	437	1841	26	—	7560
Nagyszalonta	5	488	—	8	1582
Nagyszében	—	—	—	—	—
Nagy-Várad	—	—	—	—	—
Nyíregyháza	—	—	—	—	—
Nyitra	—	—	—	—	—
Páncsova	614	—	—	—	6563
Pozsony	491	1585	348	96	4239
Szarvas	897	125	10	102	2255
Szatmár-Németi	—	1782	—	1994	8782
Szeged	10	—	202	—	2139
Szoboszló	—	—	—	—	650
Szombathely	206	17	100	3521	52
Temesvár	198	204	—	144	30034
Versecz	691	359	39	472	17518
Eszék	—	02611	—	—	804
Sziszék	542	—	79	3748	31490
Zágráb	—	—	—	—	—
Zimony	—	—	—	—	—
B) Szövetkezeti gabonaraktárak					
	40	432	2	54	356

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ordódy Lajos.

! Utólrhetetlen teliesítésben és könnyű járásban!

Uj gabona-aratógép „Handy“

Szénaforgatók — Lógereblyék

Uj fűkaszálo „Darling“ kedvence minden tulajdonosának, szolidabb az amerikai gyártmányoknál.

UMRATH és TSA BUDAPEST, V. KER., Váci-körut 60. szám.

Gőzeséplőkészletek 12 HP-ig. — Ipari mozgonyok 200 HP-ig.

Önműködőleg lövő elijesztő vadak, varjúk, szarkák stb. elijesztésére.

A készlet naponta tizszer lő, önműködve, nagyobb birtokoknál, melyeknél több készlet lesz használva, a lövések úgy berendezhetők, hogy minden 10—20 perczben egy-egy lövés elsül.

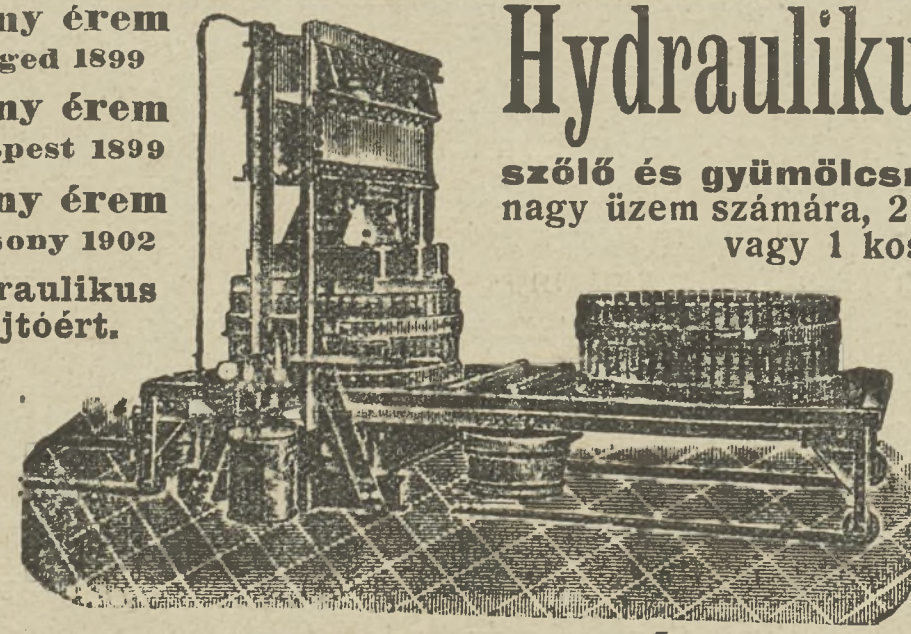
Ig. Heller, Bécs,
II., Praterstrasse 49.
Kérjen leírást. Képviselek kerestetnek.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöztetnek, sovány, ugy hizott állapotban **URL REZSŐ** sertésbizományosnál, **Budapest, VIII., Népszínház-u. 22.** Polgári serfözde bérpalota). — Telefon: 97—05 Interurbán. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

Arany érem Szeged 1899
Arany érem Budapest 1899
Arany érem Pozsony 1902
hydraulikus sajtoért.

Hydraulikus sajtók

szőlő és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Már igen tete-mese számban üzembe helyeztetett.

Gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legujabb szerkezetben.

MAYFARTH PH. és TÁRSA, BÉCS, II/1.
különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.
Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek.

Szives tudomásul!

Eddigi volt társam, barsi Leidenfrost László ur f. hó 14-én történt elhunytá folytán a „**Leidenfrost László és Bauer Antal**“ név alatt fennállott birtok- és házeladási közös iroda feloszlott.

Együttal van szerencsém jelenteni, hogy az eddig közösen vezetett **irodát ezentul saját nevem alatt folytatom** és pedig f. é. augusztus 1-ig az eddigi helyiségben: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 10. és f. é. augusztus 1-étől kezdve lakásomon: **Budapest, VIII., Baross-utca 4.** Méltóztassék engemet további bizalmával megtisztelni.

Tisztelettel **röjtöki BAUER ANTAL.**

ZONGORA,
= pianó, harmonium =
csak szolid gyártmányu angol mechanikával, a pécsi kiállítás az aranyéremmel kitüntetve, köztük Ehrbar & Schweighoffer, a legolcsóbb árak mellett.
Javítások és hangolások szakszerű kivitele. — Olcsó bérlet.
DEHMAL KÁROLY, zongoragyáros,
Budapest, IV., Károly-körút 20. szám.

A 29727., 30396. és 33842. számú magyar szabadalmak tulajdonosa „Tejröpdobokba vezető eső stb. illetve Ujtások a belső cylindrikus hozzáfolyó csöveken a röpdobokban” és „Ujtások a röpdobokon tányérbetétekkel” óhajt eladás vagy licentia adásért érdeklődőkkel érintkezésbe lépni Ajánkozások „Christenson” név alatt S. Gumaelii Annoncenbureau Stockholm-hoz intézendők.

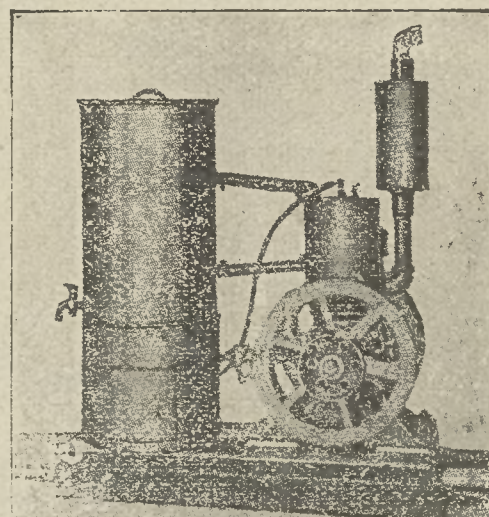
ZSÁK, PONYVA, KÖTÉL,
gazdasági kötéláru, zsákmadzag, felvonó-heveder, tisztítóköcz legolcsóbb be-
TELEFON 165-97. szerzési forrása: TELEFON 165-97.
László M. és Társa Budapest, V., Koháry-utca 21.

Csak egy idényben használt Umrath és Társa gyártmányu, Klinger rendszerű cséplőhöz alkalmazható
Simaszalma-sajtó
kitűnő állapotban, teljesen felszerelve, igen előnyös árban eladó **Eckstein Vilmosnál, Nagybecskerek.**

Bámulatos olcsó
„DOMO”
(háztartási)
SEPARATOROK
és minden tejgazdasági eszközök kaphatók
KLEINER és FLEISCHMANN
cs. és kir. szabadalm. fémáru-gyárából
MÖDLING, BÉCS mellett.
Katalogusok ingyen.

EMPIRE
benzinmotor
(eredeti amerikai gyártmány)
minden gazdaságban nélkülözhetlen.
1 1/2 HP } ára száraz- K 600
          } elemes villamos
3 HP } gyújtással K 1000
Villanydelejes mágnes gyújtással 200 koronával drágább. Kérjen árjegyzéket.
Dénes B. motorspecialista
Budapest, V., Lipót-körút 15/a.

„RAPID”
műtrágyaszóró - készülék
1909. évi július hó 1-től fogva
46 koronáért kapható.
Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál:
Weisz Jakab
a szabadkai műtrágya-gyár és a „Tubular” amerikai tej-separator művek vezérképviselője
Budapest, V., Lipót-körút 7/K. szám.

Örökség-felosztás miatt
egy felsőmagyarországi
BIRTOK
2300 magyar hold, nagyon szép erdőségekkel, elegendő épületekkel és leltárral, mérsékelt áron eladó. — Közvetítők kizárva. — Ajánlatok
Leonhard Forner
Teschen, Österr.-Schlesien
czimre, lehetőleg német nyelven kéretnek.

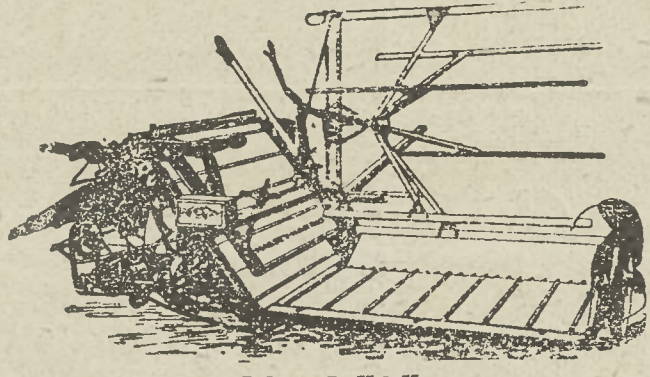
NYEGRUS és BENYÓ
— BUDAPEST, —
IX. kerület, Üllői-ut 61. szám.
Különlegességi üzlet kocsialkatrész, vas-, aczéláru-, szerszám-, gazdasági-, tejgazdasági- és háztartási cikkekben.
: Árjegyzékkel kívánatra bérmentve szolgálunk. :

Az országos állatkiállítás pavillonjain használatban volt új kazal-, gép-, szekér- és repcze-ponyvák 40% engedménnyel kaphatók. NAGEL ADOLF Budapest, V., Arany János-utca 10. sz. Zsák- és ponyva-kölcsönző intézet, manilla, kézi kéveköttő és kötélgyártás. — Telefon 35—92. — Táviratczim: Nagela.

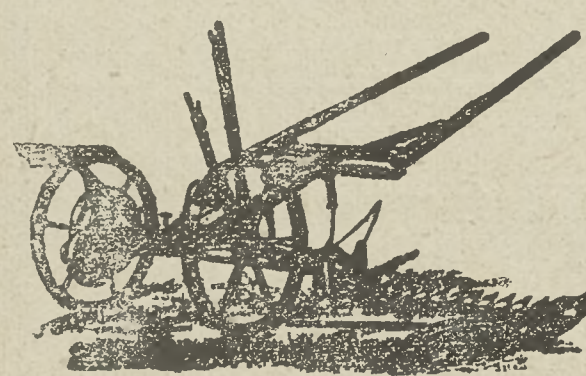
Azon mélyen tisztelt gazdák, kik fűkaszáló és kéveköttő aratógépeket óhajtának vásárolni, saját érdekükben kérjenek prospektust

MASSEY-HARRIS

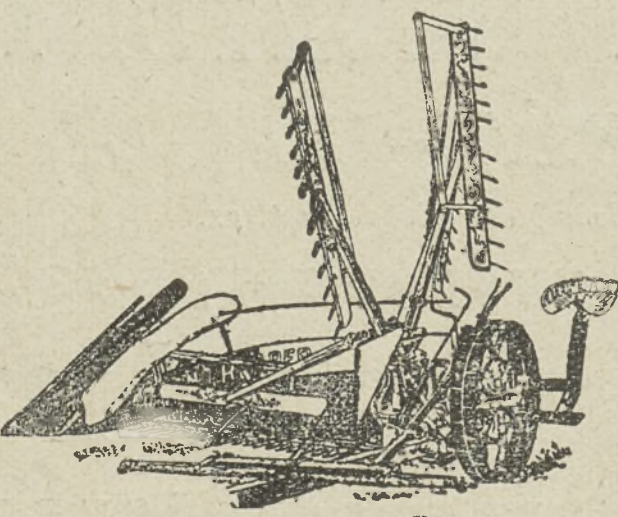

Kéveköttő,

MASSEY-HARRIS   **MASSEY-HARRIS**

Fűkaszáló,

Aratógépekről.

Kartellen kívül!
MASSEY-HARRIS COMP., TORONTO.
ÉSZAKAMERIKAI FŰKASZÁLÓ- ÉS ARATÓGÉPGYÁR.
A világ legszolidabb gyártmánya. Vezérképviselő:
Kornstein Gyula Sándor, Budapest, V., Alkotmány-utca 23.
Utazók és ügynökök uton nincsenek. Közvetlen kérdezősködések kéretnek.

A szél szénagyűjtők, talajmivelő gépek stb. és gazdasági eszközök.

Iroda és kiállítási helyiség: V. ker., Alkotmány-utca 23. szám.

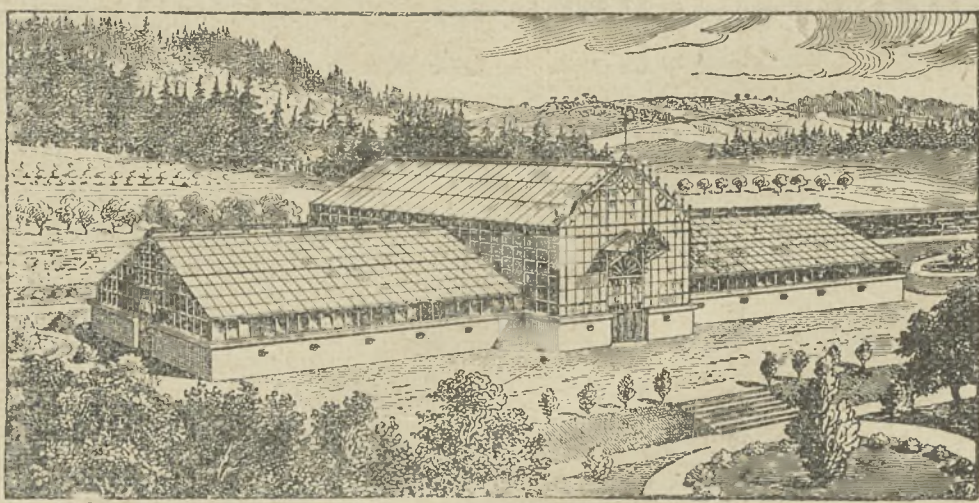
A szőlő trágyázása.
Irtá: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a Gazdasági Lapok kiadóhivatalában, Budapest, IV., Múzeum-körút 7.

ALFA-SEPARATOR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPESTEN. **TEJGAZDASÁGI GÉPGYÁR.**
Iroda, raktár és gyártelep: VI., Lomb-utca 11.

Alfa-Laval Separatorok kézi és erőhajtásra 40—2000 ltr óránkénti munkabírással. Mindennemű tejgazdasági eszközök és gépek gyártása. Tejgazdasági telepek berendezése és átalakítása. Díjtalan tanácsadás minden tejgazdasági kérdésben. Árjegyzékek, tervek és költségvetések bérmentve.
Több mint 770 első díj!
Több mint 500.000 Alfa-Laval Separator az egész világon!
!! Az Alfa-Laval Separator a legjobb !!

MELHORN OSZKÁR R. Schweinsburg.

Legelő különleges gyár:

Pálmaházak, téli kertek, meleg- és hidegházak és bármely növényházak építésére, központi fűtések berendezésére legújabb szerkezetben és kiváló diszes kivitelben.

Magyarországi vezérképviselő:

Általános üzem- és ipari gépgyár:

Kogler és Roszner Budapest, V. ker., Váci-ut 26. szám.

Bármilyen felvilágosítással, tervrajzokkal és költségtervezetekkel készséggel szolgálunk. Meghívásra szakmérnökeink bármikor megjelenhetnek. Sziveskedjen megkeresni.

Eladó gépek

Egy db 25 lóerős, **gőzeke** altalajfuróval, kifogástalan állapotban egy lokomobilis **K 9000.**— Egy db tiz lóerős 1906-os

cséplőgarnitúra vaselevátorral, alig használt állapotban **K 9300.**—, magyar államvasuti

gyártmány. **őrlő- és darálómalm-berendezés** **K 2000.**—
Azonkívül

Kis-szántói intézőség
u. p. Bors, Biharmegye.

KLINGER HENRIK

(Gyártelepek: Első magyar vitorlavászon-, len- és jutaárugyár Pozsonyban. Házi-ipar-vállalat Liptószentmiklóson. Székely szövőgyár és házi-ipar-vállalat Sepsiszentgyörgyön.)

Raktár:

Budapest, V., Szabadság-tér 11.

Ajánlja készítményeit, u. m.

lisztes, korpa- és gabona-ZSÁKOKAT

lenből, kenderből és jutából, varrással vagy varrás nélkül. Továbbá **vizmentes ponyvák** gépekre és kazlakra, **nyers szekér- és repceponyvák**, **nyers és ruggantázott kender-tömlőket**, vizvedreket, vizmentes lótakarókat, vászon-sátrakat, esőköpenyeket, stb.

Mintákat kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

A legkedveltebb és legjobban bevált

Kévekető-aratógépek

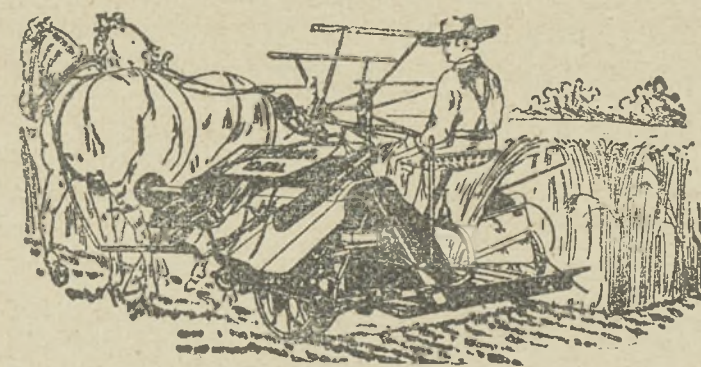
Marokrakó-aratógépek

Kaszálógépek, Gyűjtőgépek a

Deering-félek.

Ajánlja egyszersmind a jelen idényre **SACK RUDOLF** elismert kitűnő **aczélekéit, kapáló- és töltőgető-ekéit** és más egyéb legtekélete-sebb **talajmivelő eszközeit és gépeit.**

Mind Ezeket a legmesszebbre terjedő szavatosság mellett szállítja és kimerítő ismertetést kívánatra ingyen és bérmentve küld:

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépüzlete

Budapest, V., Váci-körút 52.

Mc CORMICK

HARVESTING MACHINE COMP.,

CHICAGO U. S. A.

Igazgatóság és főraktár:

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 12. szám.

22 éves

aratógéphasználatban, a szerkezet és anyag felülmulhatlan jóságát igazolja.

Mc Cormick

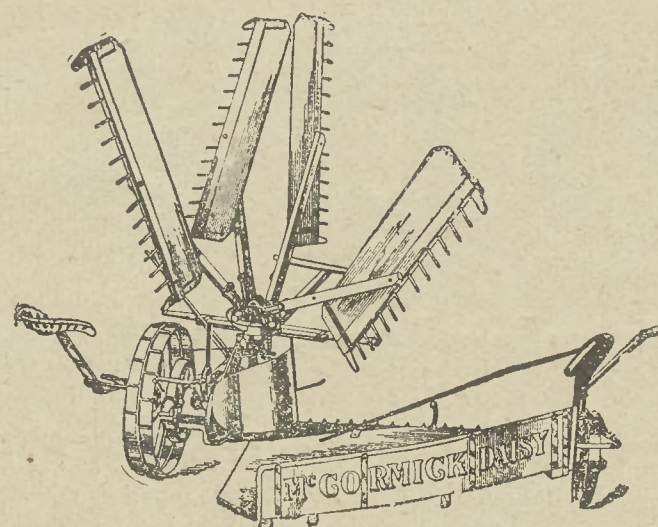
kévekető-aratógéppel az aratás biztosítva van: ...

Legújabb amerikai gépkülönlegességek:

Sidedelivery szénagyűjtő és forgatógép.

Istállótrágyaszóró kocsi.

Zárcsásborona szállító- és rudhordó készülékkel.

Legújabb amerikai gépkülönlegességek:

Csövestengeri-daráló gép

mindennemű szemestakarmány részére is alkalmas.

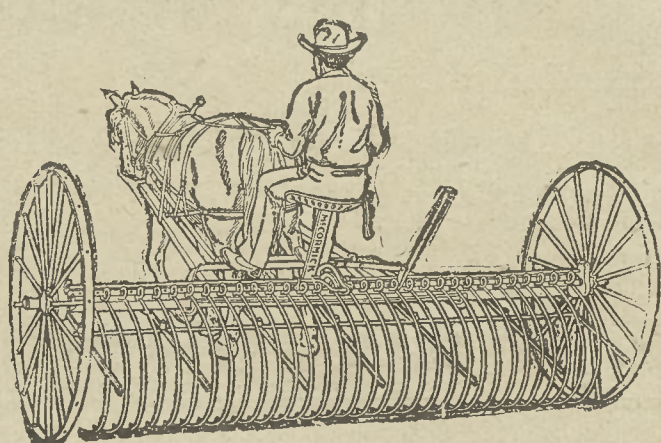
„OHIO” tengeriszár-tépőgép

szalmaszecsázásra és zöldtakarmány aprítására használható

A legjobb takarmánykamra és cséplőmotor az eredeti amerikai

I. H. C. Benzinmotor.

Katalogust és árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Acél-szénagyűjtő.

„New 4” fűkaszalógép.

Gőzmívelés.

== Nagyobb területek szántását gőzekével ==

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigólozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címhez forduljanak:

WOLFF ERNŐ gőzsántási vállalkozó
Budapest — Kelenföld.

A peronoszpóra leghatékonyabb ellenszere a
Dr. ASCHENBRANDT-féle

BORDÓI POR

amint azt úgy a külföldi, mint kilencz éves hazai tapasztalatok igazolják.
Nem perzsel! Jól tapad! A fecskendőket nem rontja! A burgonyavész ellen használt szerek közt is a leghatásosabb!
A lisztharmat legbiztosabb gyógy- és óvszere a Dr. ASCHENBRANDT-féle

RÉZKÉN POR

mely a szőlőt egyúttal az antraknózis ellen is megvédi.

A porok árai Budapesten:

50 kg.-os zsákban kg.-kint	bordói por	68 fillér
10 és 5	bordói por	72 "
2	bordói por	73 "
50 kg. os zsákban kg.-kint	rézkénpor	45 fillér
10 és 5	rézkénpor	49 "
2	rézkénpor	50 "

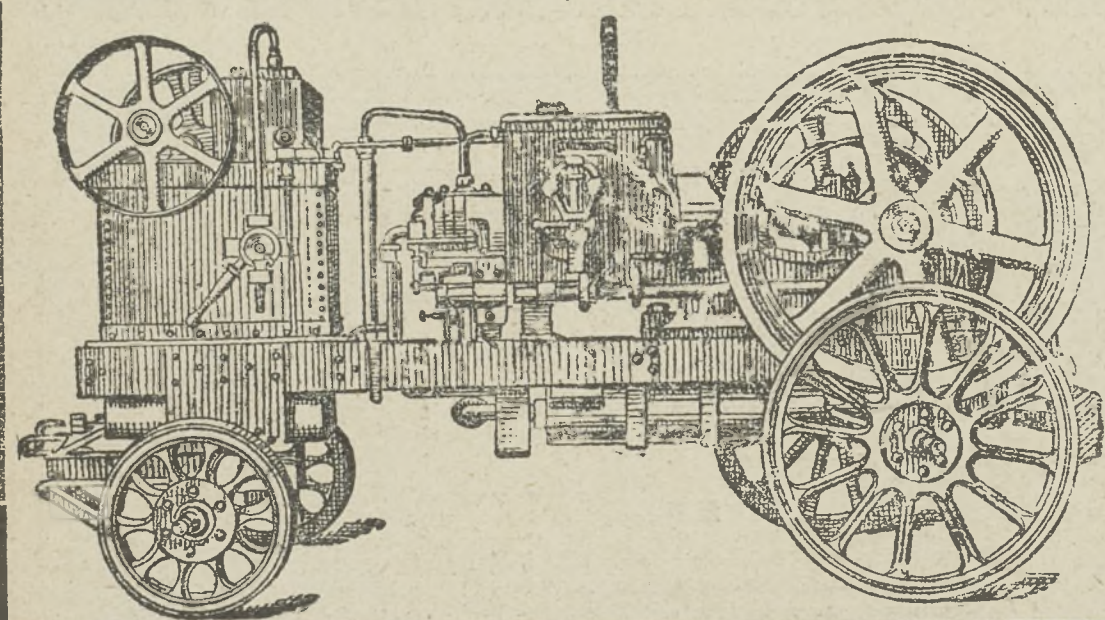
Gyártás korlátolt! Tessék a szükségletet **mielőbb megrendelni.**
A porok szállítása bármely időben és részletben történhet. — Ismertető füzeteket, a használati utasításokat küld, megrendeléseket elfogad a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

A por ezenkívül kapható és megrendelhető a legtöbb vidéki fűszerkereskedésben!

LANGEN és WOLF motorgyár

BUDAPEST, VI., Váci-körút 59.

Eredeti

„OTTO“

-féle lokomobílok, benzín- és szivógáz-motorok.

Kényelmes fizetési feltételek.

Manilla kévekötőfonal aratógépekhez

legelőnyösebben szerezhető be a

Szegedi kenderfonógyár részv.-társ.-nál Szegeden,

mely legújabb angol-amerikai gépein tisztán csak I-a manilla kenderből évente 2500 métermázsa ilyen fonalat készít. Teljes egyenleteségért kg-ként, kbelül 350 méter hosszúság mellett, legnagyobb, kbelül 50-kg. hordképességért, megfelelő gombolyításért **teljes felelősséget** vállal. Ezen a külföldinél jobb fonalat mindazonáltal **bármely külföldi ajánlatnál**

100 kg.-ként 10 koronával olcsóbban

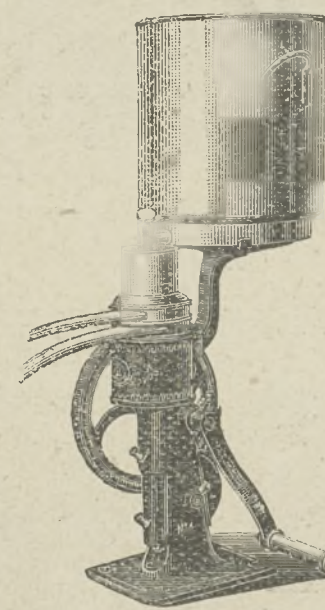
szállítjuk a gazdaközönségnek és kérjük, hogy ezen teljes felelősség mellett kbelül 10%-kal olcsóbban ajánlott **hazai** fonálnak a külföldivel szemben előnyt adjon.

Gőzeke-sodronykötelek, gazdasági kötélárúk, kenderzsákok stb. legjobb beszerzési forrása.

HOMOK — ARANY A LEGJOBB ÉS LEGOLCSÓBB ÉPÍTŐANYAG

a homokból, cementtel vagy mészszel készült falazótégla, tetőcserep, fal és padlólapok, csövek stb., Dr. Gaspary rendszere szerint előállítva, Dr. Gaspary kézi vagy erőhajtásra berendezett gépein vagy formáin, a legkülönbözőbb árakban. — A 84. számú ismertetési broszúra ingyen. — Levelezés és nyomtatványok magyar nyelven.

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. GASPARY & Co.
MARKRANSTÄDT, Leipzig mellett (Németország).

A legmodernebb és legtökéletesebb tej-lefőlözők

a világhírű stockholmi „WESTA“ szeparátor r.-t. által gyártott szab.

„GNOM“ és „WESTA“ szeparátorok.

Könnyen járnak. Játssza hajthatók. Erősen fölöznek. Szerkezetük szolid és czélszerű. Kezelésüket egy gyermekre lehet bízni. — Prospektusokkal, ajánlatokkal és kivonatos tájékoztatással szívesen szolgálunk felhívásra.

Állami intézetek vizsgálati eredményei szerint a WESTA-géppel lefőlözött soványtej zsirtartalma: 0-0378%, Magyaróvár, Gottlieb szerint. 0-040%, Prága, Soxhlets szerint. 0-052%, Mustiala, Finnország, Adam szerint. 0.060%, Leipzig, Gerber szerint.

Magyarországi lerakat s kizárólagos képviselő Magyarországon és társországi részére:

Schwarz József és Társa
gép- és szerszám-raktár, műszaki iroda és gépszij-gyár
Budapest, V., Váci-körút 26. szám.

VILÁGREKORD!

A világon a legelső szabadalmazott

Forrógőzeke

== 300 fokot meghaladó gőztulhevítéssel. ==

Évek óta bevált Schmidt Vilmos mérnök doktor szabad. füstös-tulhevítőjével. — Gőzekékre egyedül jogosított gyártója Kemna J. gőzekegyára. Egyetlen gőztulhevítő, melyről a gőzekegyártásban egyszerűségénél és szoliditásánál fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül — egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30% szén- és 40% vizmegtakarítás mellett.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmazott gőztulhevítő van üzemben vasuti mozdonyokon.

Kétegyprendszer, sodronykötéltvitel. — Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőben egyedül biztos munkateljesítés.

Szakprofesszorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektusokkal és költségvetéssel érdeklődőknek díjmentesen, készséggel szolgál:

KEMNA J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága

Interurban telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Sürgőnyezim: Kemna Budapest.